Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

19 ИЮНЬ, ШАНБА № 118 (623). 1993 йил.
Сотувда эркин нархда.

ШВЕЙЦАРИЯДА НУФУЗЛИ ХАЛҚАРО АНЖУМАН ЎЗ ИШИНИ БОШЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ушбу анжумандаги иштироки юртимизни жаҳонга янада кенгроқ танитади

РАТА—ТАСС мухбирининг хабар беришича, унда 39 мамлакат вакиллари, шу жумладан кўпгина давлатлар ва ҳукуматлар раҳбарлари ҳамда халқаро ташкилотлар намояндалари иштирок этмоқдалар. Европанинг ишбилармон доиралари ҳам анжуманда фаол қатнашмоқда. Анжуман иштирокчилари уч кун давомида Европанинг бугуни ва келажаги, жаҳондаги ҳозирги вазият, шўролар иттифоқи ўрнида пайдо бўлган мустақил давлатлар муаммоларини муҳокама қиладилар.

Бу анжуманни ҳукуматга тегишли бўлмаган «Форум фонд» ташкилоти уюштирган. 1990 йилда ташкил этилган бу фонд Шарқий ва Ғарбий Европа мамлакатлари раҳбарларининг учрашувларини ўтказиш, сиёсатдонлар ва ишбилармонлар ўртасида ҳамкорликни йўлга қўйиш, иқтисодий ва сиёсий масалаларни муҳокама қилишга ихтисослашган. Фонд маблағининг катта қисми Швейцария ижтимоий жамғармалари томонидан таъминланади. Бу йил фонднинг халқаро анжумани тўртинчи марта, янада кенгроқ миқёсда ўтказилмоқда. Анжуманнинг кун тартибига Европада барқарорлик ва хавфсизлик, Шарқдаги янги бозорлар ҳолати, сармоялар сарфлашга имтиёз бериш, энергетика, транспорт, телекоммуникация муаммолари каби масалалар киритилган.

И. Каримов анжуман иштирокчилари ҳузурида нутқ сўзлайди. Ўзбекистон раҳбари мамлакатимизнинг кенгайиб бораётган халқаро алоқалари, жаҳондаги кўпгина мамлакатлар билан ўрнатилган иқтисодий ҳамкорлик, сармояларни жалб этиш учун яратилаётган шароит, айни пайтда Ўзбекистондаги иқтисодий ислоҳотлар хусусида гапиради. Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистон Президентининг бу нуфузли халқаро анжумандаги иштироки диёримизни жаҳонга кенгроқ танитиш, унинг обрў-эътиборини янада юксалтириш ва пировардида халқимизнинг фаровонлигини таъминлашга хизмат қилади.

Анжуман доирасида Кавказорти ва Марказий Осиё мусулмон республикалари конференциясини ўтказиш ҳам мўлжалланган. Эрон ва Туркия вакиллари иштирокида ўтадиган бу конференцияда минтақавий ҳамкорлик борасида фикрлашиб олинади.

(ЎзА).

Қишлоқ ҳаётининг ўзига яраша файзи, гашти бор. Айниқса қишлоқ оқсоқоллари билан гурунглашсанг содда ва оқилона қишлоқ нафасини ҳис қила бошлайсан. Гап-гапга қовушади. Улар ўтмиш ҳаёти, одамлари ҳақида гапиришни яхши кўришади.

Суратга қараб икки суҳбатдош нималар ҳақида гаплашаяпти, деб ўйлайсиз?! Албатта, уларнинг қиёфасида, бу манзарада эзгулик бор. Шунинг учун ҳам уларнинг даврасига қўшилгинг, суҳбатларига эш бўлгинг келади.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

ДЎСТ КУЛФАТДА БИЛИНАДИ

БУХОРО. Юк ортилган машиналар карвони Тожикистон сари йўл олди.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ Тожикистон халқларига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш жамғармаси билан Бухоро ҳокимлиги ҳамкорликда ташкил этилган ушбу карвонда 14 миллион сўмлик озиқ-овқат, кийим-кечаклар бор. Бу маҳсулотлар Кўлоб ва Қўрғонтепа вилоятларининг табиий офатдан зарар кўрган аҳолисига тарқатилди.

КЎПЧИЛИКНИНГ КЎНГЛИДАГИ ИШ

НАМАНГАН. Тез тиббий ёрдам шифохонаси қошида кўкрак жарроҳлиги бўлими очилди.

ЗАМОНАВИЙ асбоблар билан жиҳозланган бу ихтисослашган марказда вилоятнинг барча туманларидан келган беморлар даволанади. Илгари дардга чалинганларнинг аксарияти республика марказига келишга мажбур эдилар. Нарх-наво кўтарилган бир пайтда марказнинг ишга тушгани кўпчиликнинг ташвишини енгиллатди.

ОВОРА БЎЛИШМАЙДИ

ФАРҒОНА. Пойабзал фабрикаси маъмурияти даромаднинг бир қисмини ишчиларнинг маданий-маиший шароитини яхшилашга сарфлади.

АНА шу пулга қисқа фурсатда чойхона, гўшт ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари дўконлари, сартарошхона ҳамда чоғроқ бозорча қурилди. Энди корхона ишчи-хизматчилари майда-чуйда учун шаҳар марказига бориб юришмайди.

ЯНА БИТТА МАРКАЗ

ШАҲРИХОН. И. Маматов номли жамоа хўжалигида уйғур миллий маданият маркази очилди.

ТАНТАНАЛАРДА вилоятдаги корейс, қирғиз ва бошқа маданият марказларининг фаоллари ҳам иштирок этишди. Улар уйғурлар ўз аждодларининг қадимий анъаналари билан яқиндан танишиш, она тилини, халқ урф-одатларини ўрганиш имконига эга бўлганликларини таъкидлашди.

ТАКЛИФЛАР ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНДИ

ТОШКЕНТ. Ёш олим ва мутахассисларнинг ЎзФА 50 йиллигига бағишланган конференцияси бўлди.

ЭКОЛОГИК соф ўғитлар дефолантлар ва ўсимликлар биостимуляторларини ишлаб чиқаришнинг илғор технологияларини яратиш муаммолари қизғин баҳс-мунозарага, тортишувларга сабаб бўлди. Айрим асарларнинг муаллифларига рағбатлантириш мукофотлари берилди. Мутахассислар ёш олимларнинг анжуманда киритган таклифларини ишлаб чиқаришга қўлласа самара беришни эътироф этишди.

ТАВСИЯНОМАЛАР САМАРА БЕРАРМИКАН?

АНГРЕН. Вилоят педагогика институтида республика Олий ўқув юртлараро илмий-назарий конференция ниҳоясига етди.

УНДА ёшларни меҳнатга ўргатиш, дўстлик ва яхши қўшничилик анъаналарини такомиллаштириш, муаммолари муҳокама қилинди. Анжуманда таълим сифатини яхшилашга, она тили ва адабиётига доир билимлардан, миллий анъаналардан малакали ўқитувчилар тайёрлаш воситаси сифатида тағин ҳам самаралироқ фойдаланишга қаратилган тавсияномалар қабул қилинди.

ТАЖРИБА АМАЛДА СИНАЛАДИ

ДЎСТЛИК. Қ. Раҳимов номли давлат хўжалиги директори Х. Холбеков Голландиядан деҳқончилик тажрибаларини ўрганиб қайтгач, катта ишга қўл урди.

У фақат иш ўрганиш билан чегараланиб қолмади. «Атрико» ва «Биозадин» фирмаларидан 20 тонна уруғлиқ картошка ҳам олиб келди. Ҳозир унинг бир қисми экилди. 6 гектар майдонга голланд карами кўчатлари ўтқазилди. Хориждан олинган сабзи-пиёз уруғи ҳам сепиб қўйилди.

ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР

БОШ ВАЗИР ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

18 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов Вазирлар Маҳкамасида «Мерседес бенц аг» фирмасининг вице-президенти Р. Шарвехтер бошчилигидаги бир гуруҳ ишбилармонларни қабул қилди.

Хоразм вилоятидаги Дўстлик шаҳрида қурилаётган қўшма автомобиль корхонасининг ишга тушиши, деди А. Муталов, — ўзбек ва немис халқлари ўртасидаги дўстликнинг, қолаверса Президентимиз И. Каримовнинг Германияга қилган расмий сафари чоғида имзоланган савдо ва иқтисодий ҳамкорлик ҳақидаги шартномалар амалий натижалар бера бошлаганининг ёрқин намунаси бўлади. Германиянинг кўпгина соҳалардаги тажрибаси биз учун фойдалидир.

Жаноб Р. Шарвехтер мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг ривожига катта умид боғлаётганини таъкидлади.

Бош вазир ва фирма вице-президенти барпо этилаётган қўшма корхона билан боғлиқ кўпгина масалаларда ўзаро фикрлашиб олдилар.

Қабул маросимида Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

(ЎзА).

ТУМАН КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

Сирдарё вилоят халқ депутатлари Мирзаобод туман кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий масала кўрилди. Ш. Мирзаев бошқа ишга ўтгани муносабати билан туман ҳокими вазифасидан озод этилди. А. Нажмитдинов Мирзаобод тумани ҳокими этиб тасдиқланди.

Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков сессияда сўзга чиқди.

Сессияда Ўзбекистон Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов, Сирдарё вилояти ҳокими Б. Маҳмудов қатнашди.

(ЎзА).

• Шахсий фикр

ЎЙЛАБ КЎРИЛСА...

ҚИРҒИЗИСТОН Республикасининг рубль зонасидан чиқиб, ўз валютасини жорий этгани қўшни давлатларни оғир аҳволга солиб қўйди. Дарвоқе, жумҳуриятимиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов Олий Кенгашнинг сўнгги сессиясида бу ҳақда огоҳлантирган эди. Ҳозир бизнинг давлатимиз ҳудудига ҳеч қандай мол билан таъминланмаган қадрсиз пуллар оқиб кела бошлади. Бу ҳол биз, қишлоқ аҳли учун, айниқса кучли сезилмоқда.

Бизда шундай савдо ходимлари борки, улар маҳсулотни дуч келган кимсаларга сотиб юбораверадилар, фақат шахсий фойда кўрсалар бас. Оқибатда ўзимиз учун зарур бўлган маҳсулотлар четга чиқиб кетиб, биз эса қуруқ қоғозга эга бўлиб қолаяпмиз. Ҳеч қандай божхона, ҳеч қандай милиция маҳсулот чиқиб кетадиган қинғир, йўлларни тўласинча беркитиб қўёлмайди. Сабаби — божхонада ҳам, милицияда ҳам одамлар ишлашади. Шахсий манфаат масаласида эса «кўнгли бўш»лар ҳамма ерда топилади.

Шу муносабат билан, балки, ўз валютамизни жорий этиш ҳақида ўйлаб кўрсак ёмон бўлмасмиди. Тўғри, бу мураккаб иш, ҳамма жиҳатлари аввалдан пухта ҳисоб-китоб қилинмаса, жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин. Аммо пухта йўлини ўйлаб топишга ким ҳалақит бераяпти? Ахир жумҳуриятимизда бу ишнинг уддасидан чиқа оладиган бамаъни, билимдон мутахассислар бор-ку.

А. ҲИММАТОВ,
Термез туманидаги «Намуна» жамоа хўжалиги раиси.

АНДИЖОНДА «МЕРСЕДЕС-БЕНЦ»

Кўҳна ва навқирон Андижон шаҳри йўлларида янги «Мерседес-Бенц» автобуслари қатнай бошлади. Республикамиз Президенти саъй-ҳаракатлари туфайли Мирзо Бобур юртига олиб келинган ўнта ана шундай автобус андижонликларга бир ҳафта мобайнида бепул хизмат кўрсатади.

— Автобусларимиз шаҳарлараро қатновга мўлжалланган, — дейди Андижондаги 27-автокорхона директори Абдушукур Эрматов. — Шаҳарликларга хайр-эҳсон сифатида кўрсатган харажатларини ишлаб топилган фойда эвазига қоплаймиз.

Шуниси муҳимки, автокорхона бундай хайрли ишларга биринчи бор қўл уриши эмас. Бу ерга олиб келинган бешта «ДЭУ» автобуси ҳам халқаро қатновга мослаштирилганига қарамасдан шаҳар қатнови тиғиз чоғларда андижонликлар оғирини енгил қилаётир.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Фахрийлар ҳамиша жамият фахридирлар

ҲУКУМАТ ЎЗ ҚАҲРАМОНЛАРИНИ АРДОҚЛАЙДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ УРУШ ВА МЕҲНАТ ФАХРИЙЛАРИ УЮШМАСИ КЕНГАШИДА МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ БЎЛИБ ЎТДИ

ЎЗБЕКНИНГ бошқа кўпгина миллатларга ўрнак бўлишга арзигулик одати бор — оламдан ўтганларнинг руҳи покига шак келтирмаслик, инсонни кўпроқ тириклигида йўқлаш. Меҳнат Қаҳрамонларининг самимий суҳбат тарзида кечган учрашувлари чоғида ана шу ўзбекона инсоний хислатлар қайта-қайта тилга олинди.

Уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси, Меҳнат Қаҳрамони Бектош Раҳимов учрашувни очар экан, ўзларининг чинакам қаҳрамонона меҳнатлари билан эл-юрт равнақига салмоқли ҳисса қўшган табаррук кексалар шаънига илиқ-иссиқ сўзлар айтиб, даврага кўтаринки руҳ, хуш кайфият бахш этди. Даврада ўтирган ҳамма фахрийлар кўксида қаҳрамонлик Олтин юлдузи порлаб турибди.

Мана, икки уруш, яъни граждандлар ва Улуғ Ватан урушлари қатнашчиси Ориф ота Афзалов. Ўзининг кейинги бутун онгли ҳаётини халқ хизматига бахшида этди. Эндиликда шахсий пенсионер сифатида қарилик гаштини суриш билан бирга, ҳамон жамоат ишларида фаол.

Меҳринисо Убайдуллаева билан Любовь Ли номлари тилга олинган davраларда ҳамон одамлар чеҳрасида табассум балқади. Бири лавлагидан, иккинчиси маккажўхоридан афсонавий даражада ҳосил олиш мумкинлигини қаҳрамонона меҳнатлари билан исботлашган.

Анастасия Чудная билан Мунаввара Исоқова Ўзбекистонда ҳам чорвачиликни юксак даражага кўтариб, сердаромад соҳага айлантириш мумкин эканлигини амалда кўрсатишди. Шу боис уларнинг номлари ҳали-вери унут бўлмайди. Зеро, ўзбек элида чин инсонлар ҳамиша ардоқда бўлган ва бундан кейин ҳам шундай бўлаверади. Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг «Собиқ ССР Иттифоқининг мукофотлар ҳақидаги қонунида белгиланган ҳуқуқ ва бурчларни Ўзбекистон Республикаси фуқароларида сақлаб қолиш тўғрисида»ги шу йил 7 майда имзо чеккан Фармони бу фикримизнинг амалдаги исботидир.

Учрашувда иштирок этган жумҳурият ижтимоий таъминот вазири Б. Умрзоқов Президентнинг ана шу Фармонини шарҳлаб берди. Ушбу Фармонга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг иккинчи жаҳон уруши бошларидаги, республика иқтисодини, фани ва маданиятини юксалтиришдаги, халқлар ўртасидаги тинчлик, дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги хизматлари тўла эътироф этилиб, уруш қатнашчилари, жумҳурият халқ хўжалиги ходимларининг ҳамма мукофотларига оид илгариги қонунда белгиланган ҳуқуқлари тўласинча сақлаб қолинди. Учрашувда сўзга чиққанлар бундай ғамхўрлик учун, жумҳуриятимиздаги тинчлик-осойишталик учун Президент Ислом Каримовга самимий миннатдорчилик изҳор этдилар. Уларнинг учрашув қатнашчилари номидан И. Каримовга миннатдорчилик хати йўллаш тўғрисидаги таклифлари қизғин қўллаб-қувватланди.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

СУРАТДА: бир гуруҳ уруш ва меҳнат фахрийлари.
Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

• АКС САДО

Ўз матбуот байрамимиз бўлсин

Ўзбек миллий матбуоти солномаси қачондан бошланганлиги ҳақидаги тортишувлар кўндан буён давом этар эди.

ТошДУ журналистика кафедраси мудири Т. Пидаев, матбуот назарияси ва амалиёти кафедраси мудири Б. Дўстқораевларнинг «Халқ сўзи» рўзномасида чоп этилган «Тараққий» газетаси ташкил топган сана, ўзбек миллий матбуоти куни деб эълон қилинса...» сарлавҳали мақоласида шу муаммога доир баён этилган мулоҳаза ва таклифлари ғоятда ўринли. Чунки, орзуларимиз ушалиб, халқимиз мустақиллиги қарор топаётган ушбу кунларда асримиз бошларида миллий истиқлол ибтидосида турган курашчилар, озодлик яловбардорларининг фикрларини ёқлаб чоп этила бошлаган «Тараққий»нинг таваллуд сана 1906 йилнинг 14 (янги ҳисобда) 27 июнь куни. Ўзбекистон миллий матбуоти байрами куни қилиб белгиланиши эгилган, бироқ синмаган яна бир ҳақиқатнинг тикланиши бўлади. Рўзномалар, ойномалар ижодкорлари, барча оммавий ахборот воситалари , шундай бўлишига ишонадилар.

Жўра САЪДУЛЛАЕВ,
Тошкент журналистлар ташкилоти бошқармасининг масъул котиби, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист.

САЛТАНАТ ОПАНИНГ ДИЛ НАВОЛАРИ

У санъатни жон-дилидан севади, гоҳ-гоҳ доирасини қўлга олиб, дилида жўш ураётган орзу-армонлари, ўтган ва келаётган кунлар соғинчини куйга солади. Гоҳ кўзда ёш, гоҳ лабда табассуми билан суҳбатдошини лол қолдиради.

57 ёшли Салтанат опа раҳбарлигидаги «Камалак» фольклор этнографик дастаси яқинда Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган «Алла» ижрочилари иккинчи анъанавий жумҳурият кўрик-танловида биринчи ўринни эгаллади. Ўн икки фарзандни тарбиялаб вояга етказган Қаҳрамон она олти келин, тўрт куёвнинг севимли қайнонаси ҳам. У билан суҳбатлашганда ҳаётга ошуфта кўнгил санъатига ошно бўлаётганини ҳис қиласан, киши.

Деҳқон қизи Салтанат опанинг ҳаёти, меҳнат фаолияти кўплаб ўзбек хотин-қизлариникига ўхшаш. У узоқ йиллар мобайнида Тошкент туманининг «Ленинград» давлат хўжалиги далаларида экин экиб, кетмон чопди, деҳқончиликнинг барча машаққатларини бошидан кечирди. Бу машаққатлар унга илҳом берарди, дея олмаймиз. Гоҳо аёл кўнгли эзиларди. Шундай пайтлар даладами, бешик ёнидами, кўксидан отилиб чиқаётган кўнгил нолаларини куйларди.

У куйлаётган алла ва қўшиқларни ҳеч ким ёзиб бермайди, уларни ҳамма талабларга жавоб беради деб ҳам бўлмайди, аммо мисраларда фарзандга, она ватанга, ҳаётга ташна кўнгилнинг орзу армонлари уфуриб турганини пайқаш қийин эмас. У далада болам-чақам деб, ўзини унутиб, деҳқончасига ишлади. Роҳатни меҳнатда билди. Оилавий пудрат асосида ишлаб, белгиланган режаларини ортиғи билан уддалади. Рўзғор, болалар ташвиши чарчатган бир кезда мурувватли хўжалик раҳбарлари жафокаш она кўнглини овлади: хорижга бепул йўлланма билан мукофотлади. Ҳиндистон, Покистон, Шри-ланканинг турли шаҳарларида бўлган опа ҳикоя қилади:

— Шундай бир кун келдики, мен ўзбекнинг инсонга бўлган илиқ меҳру муҳаббатини қўмсадим, Ўзбекистонимга ташналигимни, болаларимга кучли соғинчимни аниқ ҳис қилдим ва ўзга юртдаги ўйин-кулгулар кўнглимга сиғмай қолди. Ўшанда қўлимга доирани олиб, дилимга келган туйғуларимни қўшиқ қилганман, шерикларимни йиғлатганман...

Ана шундай бу аёл, ҳеч нарсага лоқайд эмас, ҳамиша жўшқин. Баланд уйларнинг биринчи қаватида яшаб, ўзига тегишли озгина ерни ўзбекона ҳовли қилиб олган. Тандир, ўчоқ, ўтин-чўп — ҳаммаси бор. У жаннат қуши — товус боқади. Товуслар ҳовлига ўзгача тароват, файз бағишлайди.

Бундан икки йил илгари Салтанат опанинг кўнглига бир фикр келди. Қизлари ўқувли, келинлари ҳам қолишмайди, ўғиллари қўл-қанот бўлиши, қолаверса, сингиллари ҳам қўшилиб кетиши аниқ. Оилавий, даста тузсам-чи? Тамарахоним, Ҳалима Носирова, Гавҳар Раҳимова, Коммуна Исмоиловадек санъаткорлардан анча-мунча сабоқ олган бўлсам. Бу фикр унга тинчлик бермади. Натижада халқ ижоди ва маданий-маърифий ишлар республика маркази қошида «Камалак» фольклор-этнографик оилавий дастаси тузилиб, турли кўрик-танловларда иштирок эта бошлади, ғолиблик насиб этди. Бунда 1988 йили Акмал Икромов туманида ташкил қилинган «Ҳуррият» дастасида тўпланган тажриба қўл келди. Бу жамоа олти йиллик фаолиятидан сўнг негадир тарқаб кетган эди.

Хотин-қизлар кенгашлари аёлларимизга қўл-қанот бўлиши лозим, деб ҳисоблайди опа. Уни ҳам дастлаб Тошкент ва Акмал Икромов туманлари хотин-қизлар кенгаши раисалари Ҳакимахон ва Ҳалимахонлар қувватлашган. Шу боисдан С. Сиддиқова улардан ҳамиша миннатдор.

Салтанат опадан халқимизнинг машҳур санъаткорлари билан бўлган учрашувлари ҳақида гапириб беришларини сўрадик:

— Ўн бир ёки ўн икки ёшларда эдим. Далада пахта тераман. Тамарахоним бошчилигида бир гуруҳ санъаткорлар келиб, концерт қўйиб берди. Раисимиз мени тўсатдан саҳнага чорлаб, илғор теримчи қизимиз шу бўлади, деганларида Тамарахоним мени маҳкам қучоқлаб, «Вой, ҳали жуда ёш экан-ку», дея ажабланган эди.

Орадан йиллар ўтди. Бир куни Тошкентда Тамарахоним концертига тушдим ва саҳнага чиқиб, унга гул тақдим этдим, «қизалоғим», дея эркалаб уйларига таклиф қилдилар. Бордим. Шу-шу жуда кўп машҳур санъаткорлар билан яқин бўлиб қолдим.

Бу тиниб-тинчимас, жўшқин қалбли аёлнинг яна бир фазилати бор. У ўз аждодлари ҳақида ўйлайди, улардан қолган ёдгорликларни тўплаб юради. Хонадонида беш асрлик кийик шохи, қадимий қозон, кўза, жом, обдаста, қумғон, кашкул, ҳумларнинг йигирма тури, Николай замонидан қолган ҳовонча, чироқ ва фонарлар ҳамда бошқа турли идиш-анжомлар сақланмоқда. Опанинг яна бир нияти шу жойда музей очишдир. Уйида турли йилларда туман, шаҳар, вилоят ҳокимликлари ва бошқа ташкилотлар томонидан берилган дипломлар, фахрий ёрлиқлар бор. Шунингдек, бир қанча газета ва журналлар ҳам йиғилганки, улардаги суратлар ва мақолаларда Салтанат опа гоҳ Қаҳрамон она, гоҳ меҳнаткаш аёл, гоҳ маҳалла фаоли, гоҳ ҳаваскор санъаткор сифатида улуғланган.

Биз Салтанат Сиддиқова ҳаётининг баъзи жиҳатлари ҳақидагина ҳикоя қилдик ва булардан кўринадики, опамиз кўрик-танловда бежиз ғолиб бўлмаган эканлар.

Салима ҚИЛИЧЕВА,
ЎзА мухбири.

КУН ТАРТИБИДА—БОЛАЛАР ВА ОНАЛАР СОҒЛИГИ

Қарши шаҳрида болалар ва оналар соғлиғини сақлаш муаммоларига бағишланган республика кўрик-кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгаш ишида республикамиз барча вилоятлари соғлиқни сақлаш бошқармаларининг раҳбарлари, етакчи мутахассислари, Қашқадарё вилояти соғлиқни сақлаш муассасаларининг вакиллари, республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги раҳбарлари, тиббиёт олийгоҳларининг етакчи олимлари иштирок этдилар.

Кенгашда республика соғлиқни сақлаш вазирининг муовини А. Ёрқулов «Болалар ва оналар соғлиғини муҳофаза этиш муаммолари» ҳақида маъруза қилди. Шунингдек, кенгаш иштирокчилари республикамизнинг таниқли тиббиёт олимларининг чиқишларини тингладилар.

Қашқадарё вилояти ҳокимининг ўринбосари Қ. Тўйчиев кенгаш қатнашчилари ҳузурида нутқ сўзлади. Кўрик-кенгаш иштирокчилари Қашқадарё вилоятининг қатор тиббиёт муассасалари фаолияти билан танишдилар, тажриба алмашдилар.

Г. ПУЛАТОВ.

• *Мозий—келажак машъали*

БУЮКЛИК ШАЖАРАСИ

Бисмиллаҳир роҳманир роҳим. Башорат қила билмоқ иқтидори ҳаммага ҳам насиб этавермайди. Башорат — келажакни олдиндан кўрмоқ экан, башорат қилувчи ўтмишдан далилий ва маънавий озиқ олган бўлади.

И. Каримов Ўзбекистон — келажаги буюк давлат, — дея башорат қилар эканлар, мозий ва онийни нақадар теран ўрганганликлари, таҳлил этганликлари равшан бўлади. Президентимизнинг бу соҳадаги билимлари, таҳлил этиб хулоса чиқариш иқтидорлари, айниқса, яқинда Ўзбекистоннинг етакчи ёзувчилари билан ўтказилган учрашувлари асносида яққол намоён бўлди.

Ватанимнинг буюклигини кўз олдимга келтиришга уриниб, уни аввало қудратли ва кўркам, серҳосил ва умри боқий шажара — дарахт тимсолида кўрдим: илдизи — бамисоли ўтмиш, танаси — бугунги кун, япроқ ва мевалари эса келажакдир. Ҳаммамиз ҳаётимиз давомида камида ўн-ўн беш дарахтни экиб, парвариш этганмиз. Шу туфайли, илдизнинг аҳамиятини яхши биламиз: у қай даражада узун, мустаҳкам бўлса, тана ҳам шу даражада мустаҳкам, соғлом ва серҳосил бўлади.

Шажара илдизнинг ўқ томирларини қадимий Туркистон юрти ва эли деб фараз қилсак, ён томирлар унинг бетакрор табиати,бой замини, қаҳрамонлари ва фотиҳалари, аллома ва шоирлари, боболеҳқон ва ҳунарманд усталаридир. Ана шу ён томирлар ўқ томирга мадад бўлади, унга озуқа ва обиҳаёт етказиб беради.

Шажара илдиз отган замин — Аллоҳнинг раҳмати ва неъмати ила сарафроз бўлган ўриндир. Бу минтақа — инсоният бешикларидан бири сифатида машҳур бўлди: жуда кўп сонли халқлар ана шу Олтин Бешикда вояга етиб, дунёнинг турли бурчларига таралмишлар. Уларнинг арғумоқлари туёқлари, Чингизхон таъбири билан айтганда «Охирги денгизгача етиб борди».

Бизнинг буюклик шажара дарахтимиз гарчи у абадият дарахти бўлса-да, табиат ва жамият қонунлари ҳукми билан гоҳо ривожланди, гоҳо бир жойда тўхтаб қолди. Ўсимликшунослар оддий дарахтнинг ривожланиши йилномасини унинг танасидаги доира чизиқларига қараб ўргансалар, биз буюклик дарахтимиз йилномасини тарихий маълумотлар асосида ўрганамиз.

Буюклик шажарасининг ривожланиш даври, фикримизча, буюк бобокалонимиз Алп Эртўнға замонларидан бошлангандир. Милоддан аввалги минг йилликда дунёни титратиб турган Эрон давлатига бас кела олган давлат Алп Эртўнға подшоҳлик қилган Турон давлати эди. Гарчи эронлик достончи ва муаррихлар ўз подшоҳларини кўкка кўтариш, Эрон ва Турон ўртасидаги узоқ давом этган зиддиятлар, маҳаллийчилик нуқтаи назаридан Алп Эртўнғани қора бўёқларда тасвирлаган бўлсалар-да, у зот биз учун Турон мустақиллигиг асос солган, уни мустаҳкамлаган, турк элига обрў-эътибор бахш этган улуғ сиймо сифатида ардоқлидир. Афсуслар бўлғайким, рус ва совет тарих фани, унинг таъсирида ўзбек совет тарих фани яна бир номлари Афросиёб бўлган Алп Эртўнға ҳазратларини афсонавий шахс сифатида билди ҳамда у зотнинг тарихларини атрофлича ўрганиш учун эътибор бермади. Лекин бизнинг улуғ муаррихларимиз ва алломаларимиз, чунончи: Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб, Абу Тоҳирхожа Самарқандий, Табарий, Мирхонд, Хондамир Алп Эртўнғанинг тарихий шахс эканликларини таъкидлаб ўтганлар. Негадир, ҳозирги пайтда ҳам тарих фанимизда ушбу муътабар шахсга эътибор йўқ даражада. Лекин, шундан хурсандмизки, халқ оммасида, матбуотда бу улуғ тарихий шахсга улкан қизиқиш уйғонди, зора бу қизиқиш тарих фанимизнинг дарғаларини ҳам бефарқ қолдирмаса.

Жаҳон маданиятининг йирик дурдоналаридан бўлмиш «Илиада» асотири ҳам бир вақтлар юз фоиз афсона ҳисобланар эди. Олмониялик қадимшунос Генрих Шлиман «Ҳар қандай афсонанинг тубида ҳақиқат ётади» деган ақидага амал қилиб, «Илиада» асотирини чуқур тадқиқ қилиб, Туркиянинг Хисорлик қалъаси тубидан асотирда тасвирланган шаҳар — Троя харобаларини кашф этди. Юнонистондаги Микен шаҳридан эса асотир бош қаҳрамони Агамемнон ва унинг фарзандлари суякларини ҳамда подшолик тожини топишга муваффақ бўлди. Бундай мисол-

ларни кўплаб келтириш мумкин. Қадимий Мароқанд ўрнидаги Афросиёб тепалиги ҳали ўз бағрида озмунча сирларни пинҳон тутиб сақламоқдами? Унинг юза қатламларидагина қазув ишлари олиб борилган, холос.

Буюклик шажараси илдизларининг ўсишдан вақтинча тўхташ пайтлари ҳам бўлди, Ватанимиз Искандар Зулқарнайн асоратига тушди. Лекин шуни таъкидлаш кераккки, жаҳон муаррихларининг эътирофларига кўра, «Туркистон Искандарнинг шохини синдирди», унинг бутун ер юзини босиб олиш режаси Туркистонда барбод бўлди ва у қолган-қутган аскари билан фақат Ҳиндистоннинг бир қисминигина бўйсундириб, денгиз йўли билан қайтиб кетди. Унинг меросхўрлари ҳам ўлкамизда узоқ тура олмадилар. Ватанимиз ҳудудида бирин-кетин Қанғха, Фарғона, Хоразм, Бақтрия, Кушон подшолиги, Эфталит ҳоқонлиги, Турк ҳоқонлиги каби қудратли давлатлар ҳукм суриб, буюклигимиз ва мустақиллигимизни таъминлаб келдилар.

Сўнгги икки ҳоқонлик даврларида шарт-шароит қулайлиги ва бошқа сабабларга биноан диёримиз — Олтин Бешигимизга халқлар сиғинмай қолдилар, халқларнинг «Буюк кўчиши» бошланди. Аждодларимизнинг овруполиклар тилида «ҳунлар» деб аталган туркий қавмлардан иборат катта бир гуруҳи ўз доҳийлари Ойтўлди (Атилла) бошчилигида Ғарб сари кўчиб, турк тулпорларининг туёқлари, юқорида эслатилганидек, охирги денгизгача етиб борди. Бошқа қавмлар ҳам кўчиб Оврупо ва Осиёнинг турли ҳудудларига ўрнашиб қолдилар.

Агар милоднинг саккизинчи асригача битилган қўлёзмаларимиз сақланганда эди, юртимиз ва элимизнинг шу даврга бўлган буюклик даражаси, тарихи ва маданияти ҳақида кўпроқ билар эдик... Мамлакатимиз мусулмонобод бўлгандан сўнг халқларимиз маълум муддат жаҳондаги барча мусулмонлар каби ягона диний раҳбар халифага итоат этиб яшадилар. Кўп ўтмай, буюклик шажарасининг илдизлари яна ривожланиш палласига кирди. Буюк бобокалонларимиздан яна бирлари — Абу Муслим соҳибқирон Абдураҳмон ибн Асад Мирвазий Уммонийлар сулоласини майдондан чиқариб, халифалик маснадига Аббонийлар сулосасини ўтказгач, ўзлари Хуросон ва Мовароуннаҳрни бирлаштириб, унга амир бўлдилар. Бу вақтда мамлакат деярли мустақилликда ҳаёт кечирди. Соҳибқирон халифалар қўлида шаҳид бўлганларидан сўнг Шориқ, Сунбод, Исҳоқ турк, «Муқанна» лақабли Ҳошим ибн Ҳаким, Кулартегин каби қаҳрамонларимиз мустақилликни сақлаб қолиш учун ҳаракат қилдилар, бироқ уларнинг ҳаракатлари бостирилиб, мамлакат яна бир неча муддат халифаликка тобеъ бўлиб турди.

Милоднинг тўққизинчи асрида Сомонийларнинг моҳирона ҳаракатлари туфайли яна мустақиллик куртаклари ниш урди. Айниқса, Исмоил Сомоний даврида Мовароуннаҳр ва Хуросон яна бирлаштирилиб, амир Исмоил Сомоний ислом динига эътиқоди туфайлигина халифанинг ҳурматини сақлаб, жумъа ва ийд намозларида хутбани халифалар номига ўқитиб турди. Амалда эса, мамлакат тўла мустақилликка эришган эди.

Сомонийлардан сўнг Туркистон майдонига чиққан Қорахонийлар ҳам буюклик ва мустақилликни янада тараққий эттирдилар. Агар Қорахонийлар икки тармоққа ажралиб қолмаганларида эди, буюклик илдизи янада бақувватроқ бўлар эди.

Қорахонийлардан сўнг мамлакатни бошқарган Хоразмшоҳ маснадининг охирги даврларида буюклик шажарамиз оғир зарбага учради. Шарқ тарафдан Чингизхон бошчилигидаги мўғул қўшинлари кириб келдилар. Хоразмшоҳ Муҳаммад мамлакат мудофасини ташкил эта билмади. Мамлакат қўлдан кетгандан кейингина ҳокимиятга эришган шаҳзода Жалолиддин ҳар қанча қаҳрамонлик намунасини кўрсатса-да, имкон қўлдан кетган эди.

Қарийб юз эллик йиллик мўғул асорати шажарамиз илдизлари тараққиётини яна бир мунча тўхтатиб қўйди. Маҳмуд Торобий қўзғолони илдизларга бироз ҳаёт бахш этгандай, келажакка умид уйғотгандай бўлди. Ҳаётни эса, сарбадорлар ва халққа таянган буюк бобокалонимиз Соҳибқирон Амир Темур Кўрогон бахш этдилар. Ҳозирги пайтда у зоти кибром ҳақида кўп ёзилмоқда, у кишининг ҳаётларини жуда мукаммал билгувчи Бўривой Аҳмедовдек мутахассисларимиз бор.

Соҳибқирон Амир Темур Кўрагоннинг даврлари буюклик шажараси илдизларининг энг тараққий этган йиллари бўлди. У зотдан сўнг тараққиёт секинлашиб борди. Амирзодалар тахт учун кураш олиб бориб, тараққиётга ҳисса қўша олмадилар, илдизларни озиқлантира олмадилар. Лекин, уларнинг даврларида илдизларни ҳарбий қудрат томирлари ўсишдан тўхтаган бўлса-да, фан ва маданият томирлари гуллаб-яшнади.

Шайбонийлар Амир Темур Кўрагон давлатини тўлиқ тиклай олмасалар-да, Мовароуннаҳр, Хуросон, Фарғона ва Хоразмни ягона бир давлат байроғи остида сақлаб тура олдилар.

Темурий амирзодалардан бўлмиш Заҳириддин Муҳаммад Бобур, гарчи Ватан қудрати йўлида етарли хизмат қила олмаган бўлсалар-да, миллатимизнинг донғини таратиб, ўзга жойда йирик давлат ташкил эта олган йирик саркарда, етук шоир, ёзувчи ва аллома, буюк маърифатпарвар сифатида ардоқлидирлар.

Тарих фанимиз ва адабиётимизда Шайбонийлар Темурийларга қарши қўйилиб, «реакцион куч» сифатида қоралаб келинди. Тўғри, илм-фан тараққиёти бироз темурийлар даврига нисбатан орқароқда бўлди, лекин тамоман тўхтади дейиш хато бўлур эди. Ахир, Шарқнинг Шердор мадрасаси каби зийнати шайбонийлар давлати даврида қурилган-ку, демак, илм-фан ҳам ана шундай бетакрор иншоот даражасида бўлганлигига шубҳа йўқ. Шайбонийларнинг тарихдаги ўрни ана шу буюк хизмати билан баҳоланмоғи шарт.

Мамлакатнинг ҳарбий, иқтисодий, илмий-маданий таназзули Аштархонийлар замонидан бошланди десак, хато қилмаган бўламиз. Яхлит мамлакатнинг уч қисмга бўлиниб кетиши ҳам ушбу сулола даврига тўғри келди. Ана шу бўлиниш мамлакатимиз учун энг оғир зарба бўлди. Мовароуннаҳр қисқа муддат Эрон асоратига тушди. Фарғона Хитой асоратини бир амаллаб бартараф этди. Русия империяси Туркистонни босиб олишни мўлжаллар экан, унинг уч қисмга бўлинганлигини энг қувончли омил сифатида қабул қилди ва бу омил истилони ниҳоятда осонлаштирди. Шу ўринда Русия, агар Туркистон яхлит давлат бўлганда уни босиб ола олармиди, деган савол туғилади. Фикримизча, қўлидан келиш-келмаслиги ҳақида бир нарса дейиш қийин, ҳар ҳолда, журъат эта олмас эди...

Аллоҳга минг қатла шукрлар бўлсинким, фалак чархи яна бир айланиб ушбу илдизнинкг турғунлик ҳолатидан чиқиб, тараққиёт сари ниш ура бошлаганини кўриб турибман. Ниш урган ушбу куртак Мустақиллик қуртагидир. Аллоҳнинг иродаси билан ушбу куртак тез ривожланиб бормоқда. Бир вақтлар хорижий мамлакатларда Совет халқи деганда рус халқи тушуниладиган, Марказий Осиё жумҳуриятида яшайдиган халқларни эса «Русий мусулмон» деб аталиши даражасига бориб қолган эди. Мана энди мустақил Ўзбекистонни олам таниди ва тан олди. У жаҳон майдонига чиқиб, ўзининг муносиб ўрнини эгаллаш сари бормоқда.

Энди эса, шажара илдизининг яна бир улуғ ёнтомири бўлмиш илм-фан, маданият ҳақида бироз фикр юритсак. Бу соҳанинг узоқ ўтмиши ҳақида ҳам ҳеч қандай маълумот сақланиб қолмаган. Санъат ва маданиятнинг нақадар тараққий этганлигига шоҳидлик берувчи айрим маълумотлар Афросиёб, Варахта, Болаликтепа, Айритон, Қува, Ахси ва бошқа ёдгорликлар бағрида вайрона ҳолида бироз сақланган. Халқ хотираси айрим муҳим воқеалар, қаҳрамонлар, оғзаки ижодни сақлаб келса-да, фан ва ёзма ижодга оид маълумотларни сақлаш мушкулдир.

Фан ва маданият, адабиёт ва ижод ислом даврида ҳам гуркираб ўсди. Бу ёнтомирнинг бўғинлари: аниқ фанлар соҳасида Муҳаммад Мусо Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Абу Райҳон ал Беруний, Абу Али ибн Сино, Мирзо Улуғбек, Али Қушчи каби буюк алломалар; фалсафа соҳасида Абу Наср ал Фаробий, Аҳмад Дониш, фиқҳ ва ҳадис илми соҳасида Хожа Бурҳониддин Марғилоний, Абу Тайййб ал Ҳўқандий, имом Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий, Имом Термизий; тасаввуф оламида Хожа Аҳмад Яссавий, Сулаймон Боқирғоний, Ҳожа Баҳоуддин Нақшбандий; тилшуносликда Маҳмуд Қошғарий ва бошқа соҳаларнинг кўплаб ёрқин юлдузлари ҳақида янги бир сўз айтишдан ожизмиз, илло уларнинг ҳар бирларининг ўнлаб ўз тадқиқотчилари бор.

Бир вақтлар илмий адабиётда «туркий фан», «туркий олим» деган атама йўқ эди. Уларнинг барчаси «араб фани», «араб олими» деган атамага қўшиб юборилган эди. Ҳайриятки, кейинги пайтларда фаншунос олимларга инсоф бердими, «араб» атамаси ўрнини «ислом» атамаси эгаллади. Тадқиқотлардан маълум бўлишича, Ислом даври фани ва маданияти намоёндаларининг ярмидан кўпроғи Туркистон ўлкасидан чиққан эди. Аббосий халифалардан бўлмиш Маъмум даврида ташкил топган, кейинчалик «Маъмум академияси» деб ном олган алломалар анжуманини ҳам ўша даврда баъзи кишилар самимий тарзда, баъзилар эса ғайирлик билан «Туркистонийлар тўдаси» деб атаган эканлар. Бу ҳам бўлса, Ватанимиз илм-фан тараққиётига берилган ўзига хос бир баҳо десак, янглишмаймиз. Ўша пайтларда хорижий мамлакатларда Туркистон диёрининг нафақат алломаларини, балки бошқа соҳа намоёндаларини ҳам кўплаб учратиш мумкин эди. Туркистонликлар барча Ислом Шарқи мамлакатлари саройларида вазир, амир, сипоҳсалар (лашкарбоши) ва бошқа нуфузли вазифаларда хизмат қилганлар.

Ўзбекистон буюклиги шажараси илдизларининг бошқа кўпдан кўп ёнтомирлари ҳақида ҳикоялар бир мақола ҳажми учун ниҳоятда катталик қилади. Эндиликда эса шажаранинг келажак тақдири ҳақида фикр юритиш пайти келди. Хўш, ҳозирги авлод мазкур илдизлар туфайли йирик дарахт ҳолига келган буюклик шажарасини қуритмай ўстириш, парвариш қилиш иқтидорига эгами? Албатта, шак-шубҳасиз эга. Бунинг учун ҳамма имкониятлар мавжуд. Қалбий истак бўлса бас. Аввало, ҳаммамиз юртбошимиз атрофларида бирлашиб, бир ёқадан бош чиқармоғимиз қўлни-қўлга бериб ҳаракат қилмоғимиз, айрим иллатлардан халос бўлмоғимиз лозим. Бундай иллатларнинг аввали — лоқайдлик иллатидир. Аввалги лоқайдликни тушунмоқ мумкин. Лекин мустақил бўлганимиздан сўнгги лоқайдлик кечирилмас ҳолдир. Шунингдек, маҳаллийчилик, ўзибўларчилиқ, илмсизлик каби иллатларни ҳам жамиятимиздан қувмоғимиз даркор.

Хуллас, буюклик шажарамизнинг гуллаб-яшнашига ҳисса қўшмоқчи бўлсак, иллатларга барҳам бериб, астойдил саъй-ҳаракат қилмоғимиз лозим. Бу ҳақда йўл-йўриқлар матбуот, ойнаи жаҳон ва радиода маълум қилиб турилибди. Ҳамма гап, юқорида айтилганидек, ўзимизнинг виждонимизга, саъй-ҳаракатимизга боғлиқ.

Буюклик шажарамизнинг гуллаб-яшнаши, мўл-кўл мева берилишини Сизлар қатори камина ҳам Аллоҳдан тилаб қолади.

Нуруллохон Ҳожи
АБДУЛЛОХОН ўғли,
Қўқон шаҳар Исфара гузар маҳалласи оқсоқоли.

Хориждан хабарлар

Германия Федератив Республикаси Орол денгизини қутқаришга бағишланган халқаро лойиҳада қатнашади.

Федерал илмий-тадқиқот ва технология вазирлигининг хабар қилишича, Қозоғистон, Россия, Ўзбекистон, ГФР ва ЮНЕСКО вакиллари Боннда Оролни қутқариш мақсадида илмий-тадқиқот ишлари ўтказиш ҳақидаги шартномани имзоладилар.

* * *

РАТА—ТАСС мухбирининг Вашингтондан хабар қилишича, АҚШ конгресси вакиллар палатасининг иккала партия вакилларидан иборат бир гуруҳ аъзолари бозор иқтисодиётига ўтишда собиқ Совет республикаларига кўмаклашишни қўллаб-қувватлади.

1994 молия йилида чет элларга ёрдам ҳақидаги қонун лойиҳасида шундай кўмак бериш тадбирлари кўзда тутилган. Вакиллар палатаси шу қонун лойиҳасини муҳокама қила бошлади. Ҳужжатда айтилишича, янги мустақил давлатларга ёрдам бериш учун келгуси молия йилида 900 миллион доллар ажратилади.

* * *

АҚШ Президенти Билл Клинтон «Озодлик» ва «Эркин Европа» радиостанцияларини АҚШнинг ҳукумат ахборот маҳкамаси — Юсиа қарамоғига топширганини эълон қилди.

Маблағни тежаш ва мазкур радиостанциялар ишини яхшироқ мувофиқлаштириш учун шундай қилинди. Юсиа ҳукуматга қарашли «Америка овози» радиостанциясига ҳам раҳбарлик қилади.

* * *

Грузия раҳбари Эдуард Шеварднадзе 23 июнда НАТОнинг Брюсселдаги қароргоҳига ташриф буюради.

Чоршанба куни блок вакили шуни маълум қилди. Грузия давлатининг бошлиғи НАТО Бош котиби Манфред Вернер билан учрашади ва НАТО кенгашининг мажлисида нутқ сўзлайди.

* * *

Япониянинг мухолифатдаги партиялари бугун Кииичи Миядзава ҳукуматига ишончсизлик билдирилган қарорнинг қўшма лойиҳасини парламентга тақдим этишди.

Мухолифат ҳукумат бошлиғи ва ҳукмрон либерал-демократик партия раҳбарини мамлакатда сиёсий ислоҳотни амалга ошириш йўлидаги саъй-ҳаракатларга йўл бермасликда айбламоқда. Бу ислоҳот Япониянинг сиёсий майдонида пулнинг ҳукмронлигини камайтириши лозим эди.

* * *

Форс кўрфазидаги Араб мамлакатлари Исроилга қарши Араб давлатлари иттифоқи жорий қилган барча жазо чораларига аниқ риоя этмоқда.

Форс кўрфази Араб давлатлари ҳамкорлиги кенгашининг Бош котиби Фаҳм Ал Қосимий Дубай шаҳрида журналистлар билан учрашувда шундай деди.

Кўпгина халқаро, шу жумладан Исроил компаниялари Исроилга қарши жорий қилинган жазо чораларини бузишга арабларни тобора кўпроқ ундаётгани сир эмас, деб таъкидлади у.

* * *

Ливанни қайта тиклашга бағишланган халқаро конференцияда Араб ва хорижий сармоядорлардан 390 киши қатнашмоқда.

Уларнинг кўпчилиги Форс кўрфази мамлакатларининг ишбилармонларидир. Анжуман кун тартибига урушда вайрон бўлган Байрут марказини таъмирлаш, мамлакат иқтисодиётини тиклаш, турли лойиҳаларга маблағ сарфлаш масалалари киритилган.

Ливан Бош вазири Рафиқ Харир анжуманда сўзлаган нутқида мамлакат четдан қарз олишдан манфаатдор эканини таъкидлади.

* * *

Камбоджадаги реалистларнинг Фунсинпек партияси билан Халқ партияси Камбоджа давлатининг бошлиғи Шаҳзода Нородом Сианук воситачилигида муваққат бирлашган ҳукумат тузишга рози бўлди.

Шоҳзода ялпи сайловда кўпчилик ўринни олган мазкур партияларнинг раҳбарларига шу ҳукуматнинг ҳамраисларидан бўлишни таклиф қилди, дейилади Рейтер агентлиги мухбирининг Камбоджа пойтахтидан юборган хабарида.

Жиноят жазосиз қолмайди

ТУМШУҒИДАН ИЛИНГАН БЕНЗИНФУРУШЛАР

СИРДАРЁ. Шароф Рашидов тумани ички ишлар бўлими вилоят нефть маҳсулотлари фирмаси оператори Ҳусанбой Абдурасулов, туман сув хўжалиги ишлаб чиқариш ва фойдаланиш бирлашмаси бўлими бошлиғи Аллаёр Бойбеков, шу корхона ҳисобчиси Равшан Юсуповларга нисбатан жиноий иш қўзғади.

Ушбу уч шоввоз бир неча вақтдан буён қалбаки ҳужжатлар тайёрлаб, сув текинга бензин олиб, юз минглаб сўм пул қилишган. Ҳар учаласи ҳам масъул шахс бўлгани учун улар «фаолияти» дастлаб ҳеч кимда шубҳа уйғотмаганди. Лекин кўза кунда эмас, кунида синади. Олғирлар туман ички ишлар бўлими иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш гуруҳи тезкор вакили Нуриддин Бобохоновнинг «назарига» тушганини сезишмади. Тажрибали изқувар уч оға-инининг бултурдан бери амалга ошириб келган «операциялари»ни далиллар асосида очиб ташлагач, айбларини чурқ этмай бўйниларига олишди. Улар устидан жиноий иш қўзғатилди. Қинғир йўллар билан ўзлаштирилган 662 минг 800 сўм давлатга қайтарилди.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯНА БИР ЖИНОИЙ ГУРУҲ ФОШ ҚИЛИНДИ

ХОРАЗМ. Шовот туманида қисқа фурсат ичида ўндан кўп ўғирлик қилган гуруҳ фош этилди. Тергов ва тинтув пайтида тумандаги давлат маҳкамаларига қарашли 180 минг сўмлик, фуқароларга тегишли 65 минг сўмлик ўғирлик моллари далилий ашё сифатида тортиб олинди.

Урганч шаҳридаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаби директори Валерий Макагон чақирилмаган «меҳмон»ларга «хуш келибсиз» дейишга ҳам улгуролмай қолди. Бир пастдан сўнг эса 28 минг сўм пул, чет эл магнитофони, хонадон соҳибасининг узуги ва тилла тақинчоғини олиб ғойиб бўлишди. Ўғирланган моллар эгасининг қўлига қайтарилди.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мана мактабларда ўқув йили тугалланди. Бахмал туманидаги 1-ўрта мактаб ўқувчилари ўзларининг билим савиясини ошириш билан бирга йил давомида оддий ҳунарчилик касбларини ҳам ўргандилар.

СУРАТДА: Ўқитувчи Маъруф Бозоров дурадгор шогирдлари билан.

Б. ТЎРАЕВ олган сурат.

ТУЗАТИШ

10 июнда чоп этилган «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг «Ҳомиладор аёлларни ижтимоий муҳофаза қилиш» деб номланган 36—1-моддасининг учинчи гапдаги «ишсизлик мақоми борлигидан» деган сўзлар «меҳнат стажидан» деб ўқилсин.

• Бугун—Тиббиёт ходимлари байрами •

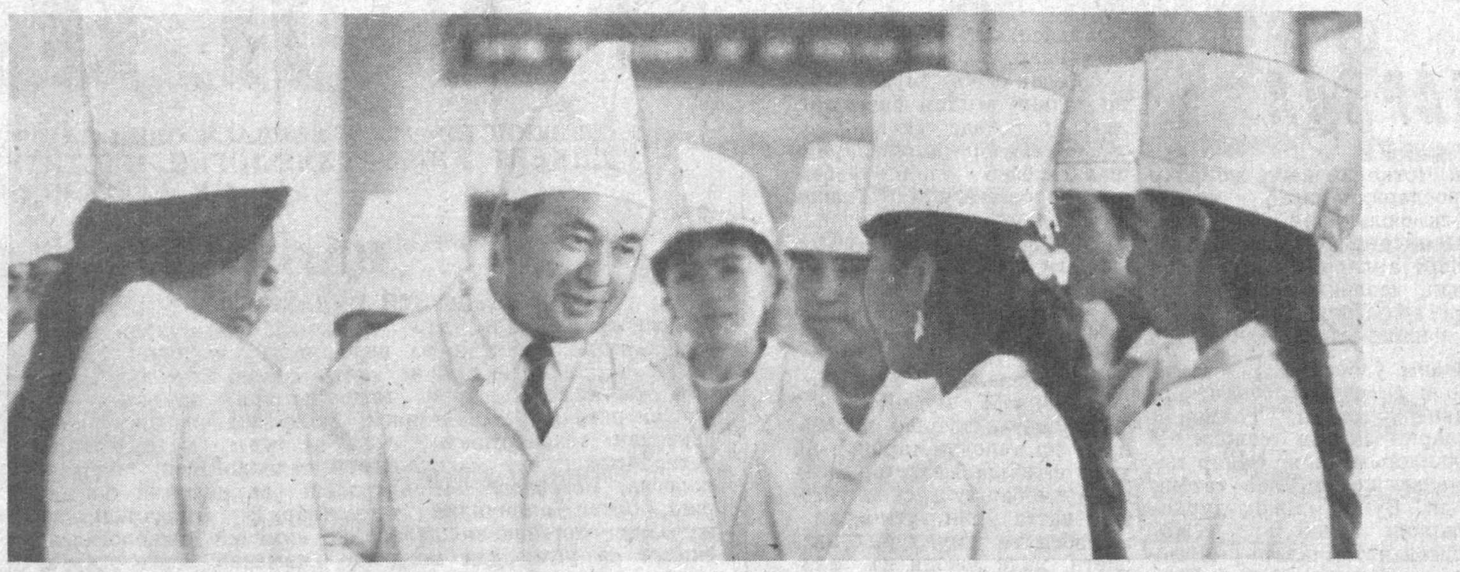

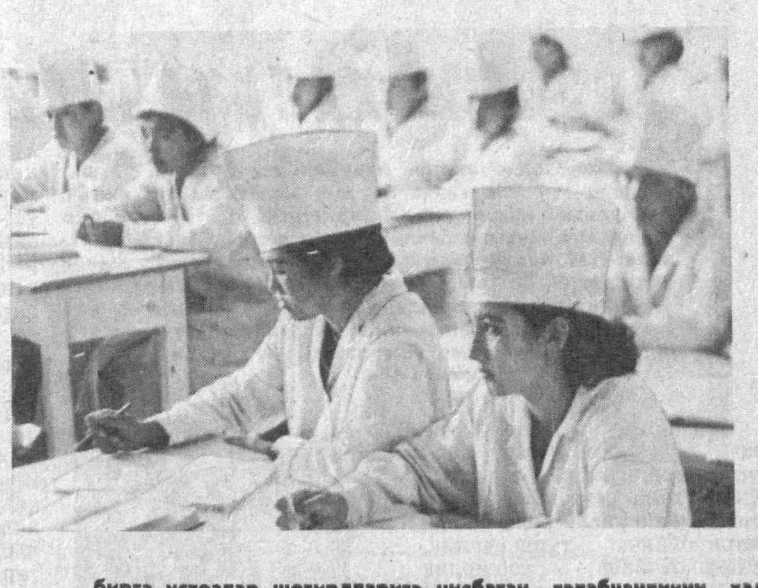

КЕНЖА БИЛИМ ЮРТИНИНГ ДАДИЛ ҚАДАМИ

УЗБЕКИСТОН мустақилликка эришгач, олий илмгоҳлар, билим юртлари сони кўпайди, бир қатор институтлар дорилфунунга айлантирилди ёки янгилари ташкил этилди. Бугун биз янги ташкил топган ўқув даргоҳларидан бири — Бўз тиббиёт билим юрти ҳақида сўз юритмоқчимиз.

АНДИЖОН вилоятидагина эмас, балки бутун Фарғона водийсидаги айрим туманларда ўрта тиббиёт ходимлари етишмайди. Шу эҳтиёж ҳисобга олиниб, 1991 йилда Бўзда Андижон тиббиёт билим юртининг филиали очилганди. Ўтган ўқув йилида бу филиал республика Соғлиқни сақлаш вазирлигининг қарори билан мустақил билим юртига айлантирилди.

Айни кунларда бу кенжа ўқув даргоҳини 120 нафар ёшлар битиришмоқда. Уларнинг Фарғона водийсидаги қатор шифохоналарда билим юртида олган билимларини муваффақиятли қўллашларига шубҳа йўқ. Шу билан бирга бу йил 270 нафар ёшларни ўқишга қабул қилиш учун ҳозирлик кўрилмоқда. Тиббиёт билим юртларига асосан қизлар қабул қилинади. Бўз билим юртида бу чекланишдан воз кечилди.

Билим юртида таҳсил олаётган ёшларга Умидахон Азизова, Имомжон Алихонов, Дилмурод Маматов, Ҳайдарали Эсонов, Саидахон Раззоқова каби малакали муаллимлар ҳамширалик мутахассислигини ўргатишмоқда. Шу билан бирга устозлар шогирдларига нисбатан талабчанликни ҳам бўшаштиришаётгани йўқ. Чунки, касблар ичида энг нозиги ва масъулиятлиси шифокорликдир.

Билим юрти директори Маҳмуд Эсоновнинг айтишича, соғлиқни Сақлаш вазирлигининг ёрдами билан қурилаётган 640 ўринли бино янги ўқув йилидан бошлаб ишга туширилиши мўлжалланаяпти. Ўқитувчи ва талабаларни бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий ҳимоялашга катта аҳамият берилмоқда. Талабалар ўзлаштиришига қараб 4500—5500 сўмдан стипендия олишаяпти. Билим даргоҳи ошхонаси ёшларга 50 фоизли имтиёз билан хизмат кўрсатаяпти.

Тоҳир ҲАМРОҚУЛ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН СОҒЛОМ ОДАМЛАР ЎЛКАСИГА АЙЛАНАДИ

Ўзбекистон диёрини соғлом, руҳан тетик одамлар ўлкасига айлантириш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

Бу вазифанинг нақадар долзарблигига Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг ташаббуслари билан «Соғлом авлод учун» ордени ва жамғармасининг таъсис этилганлиги яққол далилдир.

Халқимиз сиҳат-саломатлигини самарали муҳофаза қилишга фақат тиббиёт ходимларининг имкониятлари билан эмас, балки бутун жамиятимиз аъзоларининг онгли ёндашуви, соғлом турмуш тарзи билан эришиш мумкин.

Илгари ҳар бир шифога қараб соғлиқни сақлашга маблағ ажратилган бўлса, келажакда узоқ муддатли меъёрномалар бўйича бу аҳоли жон бошига маблағ ажратишга ўтилади. Агар 1991 йилда миллий даромаднинг 4,1 фоизи тиббиёт соҳасига сарфланган бўлса, 2000 йилга бориб нарх-наволарнинг ўзгариши ҳисобга олиниб 6,5—7,0 фоизни ташкил этилиши кўзда тутилган.

Республикамиздаги барча хизмат кўрсатиш ва ишлаб чиқариш соҳаларидаги иқтисодий танглик соғлиқни сақлаш соҳасига ҳам ўз таъсирини кўрсатмоқда. Бу танг-ликка бардош бериш, аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг янгича, арзон ва ҳаммабоп усулларига ўтишимизни тақозо қилмоқда. Бундай услублар тимсолида кундузги, уй шароитидаги касалхоналарни, амбулатор жарроҳлик ва ихтисослашган амбулатор даволов марказларини, маҳаллаларда ташкил этилган соғломлаштириш бўлимларини кўришимиз мумкин. Соғлиқни сақлаш жараёнига бундай услубларнинг кириб келиши аҳолига кўпдан-кўп қулайликларни яратиб қолмай, тиббиётни аҳолига янада яқинлаштирди ва иқтисодий самара бермоқда. Чунки, аҳолининг биринчи бўлиб мурожаат қиладиган тиббий маскани бу амбулаториядир. Бу жойда аниқ қўйилган ташҳис ва тўғри ташкил қилинган даволаш самарали эканлигини фақат шифокорлар эмас, халқимиз ҳам тушуниб етмоқда.

Юқорида айтиб ўтилган манбалардан тежалган маблағлар тиббиёт техникаси, асбоб-ускуналар олиш, амбулаториялар қуришга, беморлар шароитини яхшилашга, дори-дармон, боғлов ашёлари билан таъминлашга сарфланмоқда.

Вазирлик томонидан оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш режасини ишлаб чиқиб ҳаётга тадбиқ этилиши ўз самараларини бермоқда. Бунинг яққол далили оналарнинг оғир касалликлардан ўлимининг 40 фоизга камайганлигидир.

Халқ саломатлигининг кўрсаткичларини ижобий томонга ўзгартирувчи катта куч бу мутахассислардир. Ҳозирги кунда ЎзРФАнинг 7 нафар ҳақиқий аъзоси ва 5 нафар мухбир аъзоси, 4 нафар халқ врачи, 398 хизмат кўрсатган врач, 66 нафар хизмат кўрсатган фан арбоби, 64 соғлиқни сақлашда хизмат кўрсатган, 460 тиббиёт фанлари доктори, 2665 тиббиёт фанлари номзоди, соғлиқни сақлаш соҳасининг барча тармоқларида 74520 врач, 233835 ўрта маълумотли тиббий ходим халқимизга хизмат қилиб келмоқда.

Бу борада ҳам Соғлиқни сақлаш вазирлиги катта ишларни амалга оширмоқда. Олийгоҳларимизда ўқитиш ишларининг сифат ва самарадорлигини ошириш мақсадида талабалар қабул қилиш режаси камайтирилди ва кириш имтиҳонларини компьютерларда тест синовлари орқали топшириш чоралари кўрилмоқда. Шу билан бирга, янги тиббиёт билим юртларини очиш ҳисобига ўрта тиббиёт ходимларини тайёрлашни кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Тиббиёт илмининг отахони Гиппократ «Касалликни даволашдан кўра, унинг олдини олиш осон», деганидек, соғлиқни сақлашнинг асосий принципи—муҳофазавий йўналиш қайта тикланди. Бу борада вазирлик томонидан инсон саломатлигига салбий таъсир қилувчи омиллардан ҳимояловчи, юқумли касалликларнинг тарқалишига қарши, экология муаммоларига бағишланган қонунлар, меъёрий ҳужжатлар яратилди ва амалиётда татбиқ қилинмоқда.

Тасдиқланган концепцияга мувофиқ тиббиёт асбоб-ускуналарини ишлаб чиқариш учун «Фармсаноат» концерни, республика фармакология ва фармакопия комитетлари ташкил қилинди. Келгуси 5—6 йил мобайнида Ўзбекистонда хорижий фирмалар билан ҳамкорликда дори-дармонлар, инфузион эритмалар, бир марта ишлатиладиган шприцлар ва қон қуйиш қурилмалари, вакциналар ва бошқаларни ишлаб чиқарувчи қўшма корхоналар барпо этилади.

Ҳозирги шароитдаги соғлиқни сақлашнинг давлат томонидан маблағ билан таъминланиши келгусида соғлиқни сақлашнинг ҳаётий зарур муаммоларини ечишда мулкчиликнинг турли хил шаклларига асосланган янги маблағ таъминоти манбалари билан алмашади.

Бундай манбалардан бири суғурта тиббиётидир. Соғлиқни сақлашнинг суғурта тиббиётига ўтиш жараёнида давлат муассасалари билан биргаликда мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган хусусий тиббий муассасалар фаолият кўрсатади. Ўзбекистон Республикасининг «Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ҳақида»ги Қонунига мувофиқ хусусийлаштиришнинг биринчи босқичи — 1995 йилгача дорихона, бўлма ва киоскалари, «Оптика» дўконлари, кўз ойнак тайёрлаш устахоналари, тиббиёт техникаси таъмири ва хизмат кўрсатиш устахоналари, маиший анжомлар ва юмшоқ жиҳозлар таъмири устахоналари, дезинфекция станциялари, даволаш-муҳофаза муассасаларининг ёрдамчи хизматларини хусусийлаштириш режалаштирилган.

Республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ўзгаришлар аниқ ижтимоий йўналишга эга. Ҳозирги шароитда асосий вазифа республика аҳолисини, жумладан, соғлиқни сақлаш ходимларини ижтимоий ҳимоялашдир. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1993 йил 28 майдаги Фармонига мувофиқ 1993 йил 1 июндан соғлиқни сақлаш барча тармоқларида хизмат кўрсатаётган ходимларнинг мансаб маошлари 2,5—2,8 марта оширилди.

Тиббиёт ходимларининг касб байрами арафасида Андижон, Қашқадарё вилоят болалар касалхонаси, Денов, Нишон район марказий касалхонаси, 1-Тошкент давлат тиббиёт олийгоҳи клиникаси, Бухоро вилоят ҳамда Бўстонлиқ район туғруқхонаси, Фарғона вилоят саломатлик марказларида ишлаётган тиббиёт ходимларининг хизмати бугунги кун талабида эканлигини алоҳида қайд қилиб ўтмоқ ўринлидир.

Республикамиз тиббиёт ходимларининг бундан бўёнги вазифалари ҳар бир хонадонда ҳар бир киши ҳаётига соғлом турмуш тарзини жорий этишдир. Бу сермашаққат ишнинг муваффақиятини таъминлашда барча тиббиёт ходимларига омад тилаймиз.

Шавкат КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазири.

«ЭСКИ ЯРАНИ ТИРНАМА, УКА...»

Пойтахтимизнинг Аҳмад Дониш кўчасидаги дарвозаси пештоқига «Бу ерда Улуғ Ватан уруши қатнашчиси яшайди» деган лавҳа илинган 36-рақамли хонадонга қадам қўйганимда ҳовлидаги саранжом-саришталик, рўзғор буюмларию дов-дарахтларнинг батартиб ва расамади билан бўй кўрсатиб туришида юксак бир ички маданият, меҳр-муҳаббат, самимият сезилиб турди.

Ушбу хонадон соҳиби Зоит Расул ўғли Юнусовни тахминан 40-йиллардан бери биламан. Унинг 1955-61 йилларда — биз Тошкент давлат тиббиёт институтининг талабаси бўлган вақтимизда — ўқиган маърузалари сермазмун ва таъсирчанлиги билан бошқалардан кескин фарқ қиларди. Шунинг учун ҳам баъзи муаллимларнинг дарсларига лоқайдлик билан қаровчи талабалар домла машғулотларига жон-диллари билан қатнашишарди. Бунинг яна бир боиси, қадди-қомати келишган оппоқ сочли нуроний домламизнинг юзкўзидаги жиддийликнинг донолик, босиқлик билан омухта бўлиб кетгани, оғзидан чиққан ҳар бир сўз, иборанинг қисқа, пишиқ ва лўнда ифода этилишида эди, назаримда.

Зоит Юнусовнинг ниҳоятда камтар, ҳалол, покиза ва инсофли, диёнатли одам эканлигини талабалар билишар, шу сабаб ҳамма у кишини ботинан ўзига яқин оларди. Ўз навбатида домла ҳам барча билан иноқ эди. Аммо у ҳеч қачон бирортамизга ўзининг урушда қатнашганию бошидан кечирганлари ҳақида лом-лим демаган.

Бу сафар мен домла билан атайин шу мавзуда суҳбатлашиш мақсадида ҳузурига келганимни айтганимда, у менга ҳижолатомуз юзланди:

— Буни овоза қилишнинг нима кераги бор, ука. Мен урушда фахрланарли бирор қаҳрамонлик кўрсатмаган бўлсам. Уруш — юртнинг бошига тушган кулфат эди. Мен ҳам кўпчилик қатори душман билан юзма-юз жанг қилдим. Қирқ йил қирғин бўлса, ажали етган ўлади, дейишганидек, неча бор ўлимларни доғда қолдириб, эсон-омон юртга қайтиб келдим. Бўлган гап шу.

— Ҳар ҳолда, бу ҳақда эл-юрт, қолаверса, ёшларнинг билиб қўйгани маъқулда, домла.

—...Юракдаги эски жароҳатларни янгилаб нима қиласан, укажон? Ёки, шу баҳона бирор имтиёз талаб қилишми? Тўғри, урушни қоралаш, лаънатлаш керак. Аммо, ҳозирги тинч, осойишта кунларимизнинг қадрига ҳам етиш даркор. Афсуски, аксарият ёшларимиз ҳалол меҳнатдан кўра, нопок йўллар билан кун кечиришни одат қилиб олишган.

Домла гўё кўп гапириб юборгандек, ҳижолат тортади.

— Гапингиз тўғри, — дейман у кишини иложи борича суҳбатга тортишга уриниб. — Бироқ, уруш қатнашчиларига берилган турли имтиёзлардан фойдаланиш керак-ку.

— Баъзиларга ўхшаб-а? Икки гапнинг бирида урушда қатнашганини ҳаммага пешлаб, иззат-обрў талаб қилиш... Менга бунақаси тўғри келмайди. Куч-қувватим бор экан, шунинг ўзи кифоя. Мен Ватан олдидаги ўз бурчимни адо этдим, холос...

Зоит Юнусов 1941 йили, Тошкент давлат тиббиёт институтини тугатиши биланоқ, бир гуруҳ касбдошлари билан Ватан ҳимоясига сафарбар қилинганди. Унинг жанговар йўли асосан Карелия фронтида кечган. Медведогорск йўналишидаги Массейск райони ҳимоясидаги аёвсиз жангларда юзлаб ярадор жангчиларни ўлим чангалидан олиб қолган. Ўзи ҳам бир неча бор яраланган.

— Талабалик йилларимда нормал физиология кафедрасида лаборант бўлиб ишлаганим урушда асқотди, — деб эслайди Зоит ака.

— Шунинг учун енгилроқ ярадорларни узоққа юбормай, уларга ўзим жарроҳлик ёрдамини кўрсатдим. Жанг майдони яқинидаги тиббий бўлимимизда эса қон қуйишни ташкил қилганим туфайли кўплаб ярадор аскарлар ҳаёти асраб қолинди. Бундан хабар топишгач, мени каттароқ ҳарбий шифохонага таклиф этишди. Кўнмадим, «Жанг майдонини ташлаб, ўзини тинчгина, пана жойга олди», дея таъна қилмасликлари учун.

1946 йилнинг ноябрь ойида тиббий хизмат капитани унвонида қайтган Зоит Юнусов ўша кафедрага ассистент этиб тайинланди. Изланди, тиббиёт фанлари номзоди, илмий даражасини ёқлади, доцент унвонига сазовор бўлди. 100 га яқин илмий асар, 20 дан ортиқ ихтиро яратди, кўплаб шогирдлар етиштирди.

Ҳозир ёши 75 ни қоралаб қолган Зоит Юнусов бўлажак шифокорларга тиббиёт сирларини ўргатиш билан банд.

Искандар РАҲМОН.

• Касбдошлар қутлови

ЭЛ ХИЗМАТИДАН ТОЛМАЙМИЗ

Раъно МУХТОРОВА, Тошкентдаги 1-шаҳар клиник шифохонасининг юрак касалликлари бўлими бошлиғи, олий тоифадаги врач-кардиолог:

— Мана озод мамлакатнинг тиббиёт ходимлари ўзларининг касб байрамларини очиқ кўнгил билан, кўтаринки руҳда нишонлашмоқда. Биз тиббиёт аҳли халқимиз саломатлиги йўлида баҳоли қудрат хизмат қилиб келаётганимиздан ғоят хурсандмиз. Зеро, тани-жони соғ инсоннинг ишлари унумли бўлиши тайин. Мен саломатликни энг асосий ижтимоий омиллардан бири, деб ҳисоблайман.

Мамлакатимиз мустақил бўлганидан сўнг назаримда мана шу ижтимоий масалага давлатимиз раҳбарлари янада кўпроқ эътибор беришмоқда. Буни биз оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш борасидаги қабул қилинган кўплаб қарор ва қонунлар замирида ҳам яққол кўришимиз мумкин.

Мен бугунги байрам муносабати билан барча касбдошларимни қизғин муборакбод этаман. Уларнинг ишларига самара, дилларига ғайрат, оиласига тинч-тотувлик тилаб қоламан. Тиббиёт ходимларини ҳеч қачон эл хизмати толдирмасин.

ДОЯЛАРИМИЗ ҲАЁТ БЕШИГИНИ ТЕБРАТАДИЛАР

Ҳолида ХУДОЙБЕРГАНОВА, пойтахтимиздаги 3-туғруқхона бош шифокори, олий тоифадаги врач-доя:

— Халқимиз туғруқхонани ҳаётнинг остонаси, деб бежиз айтмайди. Туғруқхона — табаррук остона, хонадоннинг, қишлоғу овулнинг, бутун мамлакатнинг келажаги бўлмиш зурриётнинг илк кўз очиб кўрар макони. Дарҳақиқат, генетика деганимизда биз дастлаб худди шу ҳаёт ўчоғини тушунамиз. Бу даргоҳ ҳар бир инсон учун муқаддас саналади. Мана шу покиза ва муқаддас даргоҳда хизмат қилаётган барча врач ва доялар ўз касбининг нақадар шарафли эканлигидан фахрланадилар. Шунинг билан бирга бу шарафнинг ортида бетимсол масъулият турганлигини бирор дақиқа ёдидан чиқаришмайди.

Мен 24 йилдан буён шу соҳада меҳнат қилиб келяпман. Ўзим ва шогирдларим, меҳнат жамоамиз номидан мустақил давлатимизнинг тиббиёт ходимларини бугун нишонланаётган байрамлари билан чин дилдан қутлайман. Касбдошларимиз ҳамиша халқимиз дардига дардманд бўлишига тилакдошман.

Доялармиз эса мустақил мамлакатимиз соғлом авлодининг дунёга келишида ҳамиша камарбаста бўлсинлар. Халқимизнинг болапарвар эканлиги азалдан маълум. Хонадонларни гўдакларнинг эрка йиғлашлари, ўктам шўхликлари ҳеч қачон тарк этмасин.

Суҳбатдош:
Л. ҚУЧҚОРОВА.

• Мухбиримиз бонг уради

НАҲОТ ЯНА ОМОЧГА ҚАЙТАМИЗ?

ЁКИ БОЗОР ШАРОИТИДА ХУЖАЛИКЛАРНИ МАШИНА-МЕХАНИЗМЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАШ ОМИЛЛАРИ ХУСУСИДА

Илгари Ўзбекистонга турли русумдаги тракторлар, машина-механизмлар, дастгоҳлару жиҳозлар, автомашиналар қаердан, қай йўсинда келтирилаётганди? Бу масала фақат мутахассислару таъминотчиларгагина аён, ҳатто кўпчилик хўжалик раҳбарлари ҳам бундан огоҳ эмасди. Сабаби — улар таъминот хусусида бош қотиришмасди: собиқ СССР даврида ҳар бир ташкилот, хўжалик ва туман олдиндан белгилаб қўйилган режалар асосида техника билан пайдар-пай таъминланиб турилларди. Янгиси олиндими, эскиси ҳисобдан чиқарилар, бу билан темир-терсак топшириғи ҳам уддаланарди. Ҳаёт ана шу тариқа давом этар, қимматбаҳо машина-механизмлар ҳатто хизмат муддатини ўтамасданоқ чиқиндига чиқариб юборилларди.

Ҳозир эса кўпгина жойларда эскидан олинган техника ва механизмлар таъмирланиб, асраб-авайлаб ишлатиб турилипти. Бироқ темир ҳам абадий эмас. Эртага нима бўлади? Аҳвол шундай давом этаверса, деҳқон ерни қандай шудгорлайди, экинларга қайси воситалар ёрдамида ишлов беради? Ана шу муаммолар кўпчиликни ўйлантирмоқда.

Ушбу муаммога ечим топиш мақсадида кўплаб семинар-кенгашлар, турли-туман ишлаб чиқариш мажлислари ўтказилаяпти, нуфузли ташкилотларга хат ва телеграммалар жўнатилмоқда. Булардан деҳқоннинг оғири енгил бўлаётгани ҳамон сезилмаяпти.

Ваҳоланки, бугун қишлоқ кишилари ҳар қачонгидан амалий ёрдамга муҳтож бўлиб қолаётирлар. Айрим хўжаликларга янги техника воситалари деярли келтирилмай қўйилди. Таъмирлаш ишлари ҳам амал-тақал қабилида, эскисини ямаш билан амалга оширилаяпти. Машина-механизмларнинг нархи ниҳоятда қимматлашиб кетиши қишлоқ билан шаҳарнинг. Россия саноат марказлари билан Ўзбекистондаги пахтакор ва ғаллакор туманларнинг иқтисодий муносабатларини мураккаблаштириб юборди. Натижада бундан ҳар икки томон ҳам зарар кўраяпти.

Ҳозир битта тракторнинг ўртача нархи 5, юк машинасиники эса 7 миллион сўмга етди. Таъминотчилар билан суҳбатлашгудек бўлсангиз, улар техника ва механизмларнинг қимматлашуви боисини тийин-тийинигача исботлаб беришади. Гўё саноат марказлари хўжаликлардан ортиқча бирон сўм ҳам олишмаётган эмиш.

Ўтган йили Қашқадарёга МДҲ давлатлари ҳудудидаги саноат марказларидан 1349 та турли русумдаги трактор, 1676 та тележка, 22 та автомашина, 2827 та қишлоқ хўжалиги механизми келтирилди. Бу йирик қишлоқ хўжалиги вилояти учун дарёдан томчидек гап. Шу билан бирга, сотиб олинадиган эҳтиёт қисмлар миқдори ҳам сезиларли даражада озайди. Демак, уларнинг сони кўпайишига умид кам, мушкул вазиятдан чиқишнинг йўли эса битта: хўжаликлараро ва ташкилотларда мавжуд тракторлар, автомобиллар, бошқа қишлоқ хўжалиги машина-механизмларидан тежаб-тергаб фойдаланиб, уларни яхшилаб асраш керак.

Афсуски, қатор хўжаликларда, ташкилот ва корхоналарда бу муҳим юмушга панжа орасидан қаралмоқда, аҳволни ўнглаш юзасидан амалий чора-тадбирлар белгиланмаётир. Устига устак, ўтган йили биргина Касби туманида 80 та трактор, 17 та беда ўрадиган мослама, 93 та тележка, 17 та пахта териш машинаси ва бошқа машина-механизмлар ҳисобдан чиқариб юборилган. Уларнинг умумий баҳоси ўша пайтдаги нархда 200 миллион сўмдан ошади.

Нишон туманидаги айрим хўжалик ва ташкилотларнинг раҳбарлари ҳам ҳамон техника воситалари қаердан, қай тарзда келтирилаётганидан хабарсиз кўринадилар. Акс ҳолда бултур улар 73 та трактор, 35 та «зангори кема», 19 та кўсак узиш, 17 та кўсак чувиш агрегати, 10 та ғалла ўриш комбайни, 90 та тележкани рўйхатдан ўчириб юбормаган бўлишарди.

Умуман, ўтган йили вилоят бўйича бир миллиард сўмликдан ортиқ машина-механизм, транспорт воситалари ҳисобдан чиқарилганини қандай изоҳлаш мумкин?

Одатда ҳар бир трактор ёки механизмни ҳисобдан чиқариш учун давлат техника назорати ташкилотининг хулосаси ҳисобга олинар, уларнинг қанча муддат ишлатилганига қараб рухсат берилларди. Бугун эса бундай ҳуқуқ хўжаликлар, ташкилот ва корхоналарнинг ихтиёрига берилганки, бу аҳволни мушкуллаштирмоқда, холос.

Жамият манфаатини муқаддас биладиган, келажакни кўзлаб иш тутадиган кишилар раҳбарлик қилаётган хўжалик ва ташкилотларда давлат мулки кўз қорачиғидек сақланмоқда, тадбиркорликка кенг йўл очилмоқда, халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш диққат марказида турибди, албатта. Бундан ҳар икки томон: ташкилот ҳам, аҳоли ҳам манфаат кўрмоқда. Лекин «ишбилармон» ниқоби остида талай қаллобликлар қилинаётгани ҳам сир эмас. Айрим таъмирлаш ташкилотлари қошида ташкил этилган ширкатлар олибсотарликни авж олдираётгани фикримизга далилдир. Масалан, Ғузор шаҳрида автомобилларга техника хизмати кўрсатиш устахонаси очилганди. Яқинда у кооперативга айлантирилди-ю, шахсий енгил машиналарга хизмат кўрсатиш кучайди. Давлат машиналари учун эҳтиёт қисмлар йўқ, уларга эса доимо топилади. Хўш, ширкатчилар эҳтиёт қисмларни қаердан ундиришаяпти? Аҳолининг пешона тери эвазига етиштирилаётган, давлат томонидан юборилаётган хом ашё эвазига эмасми?!

Авваллари таъминот, таъмирлаш, ер текислаш ташкилотлари ва чорвачилик фермаларини механизациялаш туманлардаги созлаш-ишлаб чиқариш корхоналари зиммасида эди. Энди, иқтисодий қийинчиликлар даврига келиб, бу мажмуада ҳам сунъий равишда танглик вужудга келтирилмоқда. Сал илгарироқ созлаш-ишлаб чиқариш корхонасидан транспорт воситалари ажратиб олиниб, алоҳида автокорхона ташкил этилганди. Кейинчалик чорвачилик фермаларини механизациялаш участкаси ажраб чиқди.

Фақат шугина эмас. Илгари техника воситалари, эҳтиёт қисмлар, бошқа буюмлар вилоят базасидан тўғридан-тўғри туман созлаш-ишлаб чиқариш корхонаси ҳузуридаги омборларга келтирилар, ўша ердан хўжаликлару ташкилотларга тарқатиларди. Айни пайтда бу омборлар ҳам алоҳида ташкилот сифатида шаклланди.

Шундай қилиб, битта ташкилот негизида тўртта ташкилот ташкил этилди. Лекин уларнинг иши бир-бирига чамбарчас боғлиқ. Чунки ҳар бир туман созлаш-ишлаб чиқариш корхонасида қудратли таъмирлаш цехлари мавжуд. Бу ердан ажралиб чиққан ташкилотлар хоҳласа-хоҳламаса, таъмирловчиларга мурожаат этишга мажбур. Натижада қоғозбозликка зўр берилаяпти. Сабаби — кичкина бир қисмни таъмирлаш учун ҳам хат билан мурожаат қилиниши шарт. У тайёр бўлгач, ишонч қоғози билан олиниши керак. Ана шу қоғозларга эса ўнлаб катта-кичик мансабдорлар имзо чекиши лозим. Бунинг устига ортиқча харажатларни айтмайсизми?

Шуниси таажжубланарлики, вилоят таъминот базасидан туман базасига келтирилгунга қадар механизмлар, эҳтиёт қисмларга 35 фоиздан 40 фоизгача устама нарх қўйилади. Тумандаги шаввозлар ҳам бўш келишмайди: бояги буюмлар нархи яна 40 фоиз кўтарилади.

Оқибатда шусиз ҳам қийин аҳволда кун кечириб, меҳнат қилаётган деҳқонлар ва чорвадорларнинг мушкули чигаллашмоқда. Агар таъминот ва таъмирлаш ташкилотларида бундай тартиб давом этаверса, деҳқон омочга қайтишдан бошқа илож тополмай қолиши аниқ.

Пўлат ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Маданиятимиз заҳматкашлари*

ДОНИШМАНДЛИК ЙЎЛЛАРИДА

Дунёда холис ниятли одамларнинг беташа яхшиликлари туфайли қанчалар эзгу ишлар амалга ошган. Ҳар қандай инсон ҳаётда бир туртки ёки доно бир маслаҳатга муҳтож бўлади. Устоз шоир Мақсуд Шайхзода 1958 йил Чортоқ туманида ишлаб турган Малик Муродовни Тил ва адабиёт институти аспирантурасига киришга таклиф қилганда, унинг ёрқин келажагию илм соҳасидаги кашфиётларини қанчалик тасаввур қилгани бизга қоронғу. Аммо ўша пайтда унга тўғри йўл кўрсатиб, далда берганлиги аён.

Ёш олим Мансур Афзалов, Музайана Алавия каби устозларининг раҳбарлигида ўзбек халқ оғзаки ижоди ва маданиятининг турли соҳалари бўйича тўпловчилик, тадқиқотчилик, ноширлик ҳамда ташвиқотчилик ишларини кенг кўламда бошлаб юборди. Кейинчалик Ҳамид Сулаймон таклифи билан республика Фанлар академияси Адабиёт музейини ташкил этишда, музейнинг «Илмий информация ва тарғибот—ташвиқот бўлимига» бошлиқ бўлиб ишлаганда ҳам илмий фаолиятини муваффақият ила давом эттирди.

Малик Муродов бошқа ҳамкасблари билан Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейи қошидаги адабий мерос, фольклор, этнография, тасвирий санъат фондларининг юзага келиши ва бойишида ҳам фаол қатнашди. Айни шу вақтда Ленинград қамали вақтида ўтказилган (1941 йил, январь-февраль) навоийхонлик ва рус шарқшуносларининг ўзбек адабиёти, хусусан, Навоий ижоди соҳасидаги илмий-ташкилий фаолиятларини чуқур ўрганиб, «Навоийшунослар жасорати» китобини яратди.

Ленинградлик рассом М. Мох қатор бошқа шарқшунослар, санъатшуносларнинг шу кунгача йўқолган деб келинган асарларини архивлардан излаб топди ва адабиёт музейи фондига келтириб, бир қисмини чоп эттирди. М. Муродов Самарқандда Садриддин Айний, Жиззахда Ҳамид Олимжон, Андижонда «Адабиёт ва санъат», Қўқонда Ҳамза мемориал уй-музейларини ташкил этишда ҳам жонбозлик кўрсатди.

Мухторхон Аҳмадхон ўғли, Муқимийнинг замондоши Хилватий, қўқонлик шоир Равнақий, наманганлик Чотқолий каби шоирлар меросларини излаб топди, ўзбек фольклори, хусусан, бахши-шоирлар меросларини, репертуарларини чуқур ўрганди, фольклор намуналаридан кўплаб ёзиб олди ва нашрга тайёрлади.

Олим ўзбек халқ оғзаки ижоди ва достончилигини тадқиқ қилишда салмоқли ишларни амалга оширди. У фольклоримизнинг нодир намуналарини кўплаб татбиқ қилди. Бунга «Ижод дурдоналарини излаб...», «Сарчашмадан томчилар», «Камтарга камол», «Ўзбек Гўрўғли достонлари», «Мадҳия», «Алпомиш», «Рустамхон», «Зевархон», «Ҳиломан», «Жарҳун кампир», «Баҳром ва Гуландом», «Қоракўзойим», «Ўзбек халқ эртаклари», «Доно Алишер», «Алломалар ибрати», «Гўрўғлининг туғилиши», «Амир Темур ҳақида афсоналар», «Амир Темур ўгитлари» каби илмий монографиялар, фольклор матнлари, нашри, тўпламларини киритиш мумкин.

Профессор Малик Муродов ўзбек фольклоршунослигида биринчи бўлиб «Ўзбек халқ фантастикаси» (10 китобдан иборат), «Жаҳон халқлари эртаклари» (10 китобдан иборат) каби тўпламларнинг нашри ташаббускори ва ношири бўлди. Олим изланишларининг катта бир қисмини ўзбек халқ эртаклари, эртакчи шахси, қисқаси, эртакчилик санъатини ўрганиш, бу соҳага оид материалларини ёзиб олиш, тўплаш, эртаклар поэтикасини ёритиш, хусусан халқ фантастикаси, шу жумладан, асотирлар, нақллар, ривоятлар билан боғлиқ муаммоларни тадқиқ этишга бағишланган. Бу соҳада мингдан ортиқ фольклор намуналарини шахсан ёзиб олиш, ўзбек халқ прозасининг жонли анъаналарда яшаб келиши сабаблари, уни айтиш жараёнидаги одатлар, ирим-сиримларни қаламга олиш билан бир қаторда бир қанча илмий тадқиқотлар яратди.

Бундан ташқари олимнинг ўзбек болалар адабиёти, фольклори муаммоларига бағишланган кўплаб рисолалари ёш авлодни тарбиялаш, улар қалбида Ватанга, халққа муҳаббат туйғусини уйғотиш катта ўрин тутмоқда.

Ўзбек ва умумтурк адабиёти, халқ ижоди ва анъанавий педагогикаси, элшунослик, қадриятлар қадрига оид қўлга киритилган бебаҳо материаллар (олим салкам 40 йилдан буён шахсан ўзи ва шогирдлари билан ҳамкорликда жумҳуриятимиз, собиқ иттифоқ республикалари, ҳатто, хорижий юртларда яшовчи ўзбеклар ва туркийлар фольклор-этнографик манбаларни йиғади) боболаримиз меросини ўрганишда ҳал қилувчи аҳамият касб этди.

Домла кейинги йилларда қадриятларимиз, турк дунёси фольклори, адабий алоқалари муаммолари билан қизиқиб, бу соҳада назарий ва амалий изланишлар олиб бормоқда.

Тошкент давлат маданият институтининг профессори, филология фанлари доктори Малик Муродов яқинда 60 ёшга тўлди. Ўқувчиларнинг зукко олим қаламидан ҳали умидлари катта.

Эркин ХУДОЙБЕРДИЕВ,
профессор.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ. Гулистон шаҳридаги «Ирмоқча» болалар боғчасида ноанъанавий тарбия усуллари йўлга қўйилди. Бу ерда тажрибали тарбиячилар болаларнинг дунёқараши, ижодий маҳорати ва гўзал туйғуларини шакллантиришни ўзларининг бурчи деб билишади.

Шу йил бошларида ўнта «электрон-404» компьютери харид қилинди. Албатта бу тадбир болалар дунёқарашини шакллантириш, онгини ўстириш учун хизмат қилади. Ундан ташқари бу ерда чўмилиш ҳавзачаси, спорт майдончаси, турли ўйин автоматлари ўрнатилган махсус хоналар мавжуд.

СУРАТЛАРДА: 1. Машғулотдан кейин, тоза ҳавода сайр қилиш фойдадан холи эмас. 2. Компьютер машғулотларини боғча мудираси Сабоҳат Миржалолова олиб боради. Унинг асосий мақсади — ҳар бир жужуқни эртанги кунимиз учун етук ва баркамол қилиб тайёрлаш.

Б. ТЎРАЕВ олган суратлар.

• *Спорт* • • *Спорт* • • *Спорт* • • *Спорт* •

САРАЛАНИШ БОСҚИЧИ ТУГАДИ

ОЛИЙ ЛИГА жамоалари дастлабки давондан ошдилар. Мавсумдаги 240 учрашувнинг тенг ярми ўтказилди. Жамоалар ўз имкониятини чамалаб, қайси ўринлар учун кураш олиб бориши кераклиги равшанлашди.

Бу йилги мавсумда Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси чемпион бўладиган кўринади. Албатта, ҳали ҳамма кураш олдинда. Футболчилар ибораси билан айтганда «тўп юмалоқ» — кутилмаганда еттинчи ўринда бораётган МҲСК жамоаси ҳам чемпион бўлиб қолиши эҳтимолдан холи эмас. Бироқ, биз «Нефтчи»нинг ранг-баранг комбинацияларга бой ўйин кўрсатаётганлиги ва бу жамоада маҳоратли футболчиларнинг айни «формада»лигига қараб шундай хулосага келдик.

Уларнинг чемпионлик учун курашдаги асосий рақиблари — «Пахтакор» ҳақида (гарчи икки очко ортда бораётган бўлсада) шундай умидбахш туйғуларга боришимиз мумкин. Чунки орадаги фарқ «Пахтакор»нинг «Нефтчи»га нисбатан кучсизроқ дейишимизга асос бўлмайди. Негаки, ўша икки очко бу жамоаларнинг Фарғонада бўлган ўзаро учрашувининг ҳосиласидир. Иккинчи даврада бу рақобатдошларнинг учрашуви Тошкентда ўтказилишини назарда тутадиган бўлсак, ҳар иккала жамоа тенг ўйин кўрсатган ва маълум даражада устунлик «Пахтакор» томонида. Лекин, ўтган йили мавсумнинг энг яхши футболчиси ва тўп урари Валерий Кечиновнинг «Пахтакор»ни тарк этиши, жамоа ўйин даражасининг пасайишига олиб келди. Албатта, гап битта ўйинчида эмас. Кечиновсиз ҳам «Пахтакор»да истеъдодли ўйинчилар етарли. Ҳамма гап ўйинчиларнинг жисмоний жиҳатдан мавсумга тайёргарлиги устида бораяпти. Мана шу жиҳатдан олиб қараганда, «Пахтакор»нинг «Нефтчи»га нисбатан заифроқ эканлиги кейинги ўйинларда сезилиб қолди. Қолаверса, мавсум сўнггида «Пахтакор»нинг Осиё Конфедерацияси кубоги учун майдонга тушишини инобатга оладиган бўлсак, тошкентликлар чемпионликни «Нефтчи»га бой бериб қўйиши эҳтимолдан холи эмас. Негаки, биринчи давра якунидаёқ «Пахтакор» ўйинчиларида чарчоқлик юзага чиқди.

«Навбаҳор» хусусида ҳам шундай фикрларни билдириш мумкин. Бу жамоа ҳам Осиё Конфедерацияси кубоги учун баҳсга киради. У ўз навбатида наманганлик футболчилардан бу йилги мавсумда катта куч сарфлашларини талаб қилади.

«Сўғдиёна», «Наврўз», «Нурафшон» жамоалари ҳам совринли ўринларга лойиқ ўйин кўрсатишаяпти.

Олий лигани тарк этиш айниқса, «Трактор», «Шифокор», «Чирчиқ», «Динамо» жамоаларига хавф солиб турибди. Айни кунда жамоалар икки ойлик танаффусга чиқишди. Ўйлаймизки, бу фурсатда қуйи поғонадан ўрин олган жамоалар ва раҳбарлари тўғри хулоса чиқариб оладилар. Иккинчи даврада бу жамоалар мароқли ўйин кўрсатиб, мухлисларини қувонтиришади.

Кеча олий лига вакиллари биринчи давранинг сўнгги тур учрашувларида қатнашишди. Унда қуйидаги натижалар қайд қилинди:

«Пахтакор» — «Политотдел» — 4:1, «Орол» — «Нурафшон» — 1:0, «Чирчиқ» — «Трактор» — 4:0, МҲСК — «Сўғдиёна» — 3:3, «Динамо» — «Янгиер» — 3:2, «Шифокор» — «Темирйўлчи» — 0:1, «Нефтчи» — «Наврўз» — 3:1, «Кошонсой» — «Навбаҳор» — 1:1.

Р. ЖУМАЕВ.

ОЛИЙ ЛИГА. БИРИНЧИ ДАВРА ЎЙИНЛАРИДАН

СЎНГГИ ВАЗИЯТ

	У	Ю	Д	М	Т:Н	О
1. «Нефтчи»	15	11	3	1	36:11	25
2. «Пахтакор»	15	10	3	2	34:13	23
3. «Навбаҳор»	15	8	5	2	25:12	21
4. «Сўғдиёна»	15	7	6	2	23:12	20
5. «Наврўз»	15	6	5	4	27:20	17
6. «Нурафшон»	15	6	4	5	22:14	16
7. МҲСК	15	6	4	5	25:24	16
8. «Темирйўлчи»	15	6	4	5	13:12	16
9. «Орол»	15	6	2	7	18:23	14
10. «Кошонсой»	15	4	5	6	18-20	13
11 «.Янгиер»	15	4	4	7	18:26	12
12. «Политотдел»	15	5	1	9	21:27	11
13. «Динамо»	15	5	1	9	12:25	11
14. «Чирчиқ»	15	4	1	10	23:30	9
15. «Шифокор»	15	4	0	11	12:44	8
16. «Трактор»	15	2	4	9	7:21	8

ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ КИМЁ-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ 1993-94 ЎҚУВ ЙИЛИГА ҚУЙИДАГИ
МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА:

Технологик жараёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш; ачитқи ва виню ишлаб чиқариш технологияси; донни сақлаш ва қайта ишлаш технологияси; нон, қандолат, макарон маҳсулотлари ва озиқ-овқат концентратлари технологияси; ёғлар технологияси; консервалаш технологияси; гўшт ва гўшт маҳсулотлари технологияси; сут маҳсулотлари технологияси; биотехнология; метрология, стандартлаш ва сифатни бошқариш; химия-ўрмончилик тармоқларида бошқариш ва иқтисоди; органик моддаларнинг кимёвий технологияси; ёқилғи ва углеродли моддалар кимёвий технологияси; юқори молекулали бирикмаларнинг кимёвий технологияси; пластмассалар ва эластомерларни қайта ишлаш технологияси; кино-фото материаллар ва магнит сақловчи маҳсулотларнинг технологияси; ёғочсозлик технологияси; ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари кимё-механика технологияси; атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш; анорганик моддаларнинг кимёвий технологияси; электрокимёвий ишлаб чиқариш технологияси; ўтга чидамли нометалл ва силикат маҳсулотларнинг кимёвий технологияси; кимё ишлаб чиқаришнинг асосий жараёнлари ва кимёвий кибернетика.

СИРТҚИ БЎЛИМГА:

Донни сақлаш ва қайта ишлаш технологияси; нон, қандолат, макарон маҳсулотлари ва озиқ-овқат концентратлари технологияси; ёғлар технологияси; консервалаш технологияси; органик моддаларнинг кимёвий технологияси; пластмассалар ва эластомерларнинг қайта ишлаш технологияси; ёғочсозлик технологияси; ўтга чидамли нометалл ва силикат маҳсулотларнинг кимёвий технологияси.

ЧИРЧИҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ БЎЙИЧА:

Кундузги бўлимга: анорганик моддаларнинг кимёвий технологияси; органик моддаларнинг кимёвий технологияси; атроф-муҳит муҳофазаси ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш.

Кечки бўлимга: анорганик моддаларнинг кимёвий технологияси; органик моддаларнинг кимёвий технологияси; атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш.

АНГРЕН ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ БЎЙИЧА:

Кундузги бўлимга: ўтга чидамли нометалл ва силикат маҳсулотларининг кимёвий технологияси; атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш; пластмасса ва эластомерларни қайта ишлаш технологияси; ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари кимё-механика технологияси.

Кечки бўлимга: ўтга чидамли, нометалл ва силикат маҳсулотларининг кимёвий технологияси; атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш; пластмасса ва эластомерларни қайта ишлаш технологияси; ёғоч ва ёғоч маҳсулотлари кимё-механика технологияси.

Ҳужжатлар 20 июндан 15 июлгача қабул қилинади. Абитурентлар учун консультациялар — 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан олийгоҳнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ўрта ёки, ўрта махсус маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, 086/У-шаклидаги тиббий маълумотнома, 3×4 см ўлчамли 6 та фотосурат илова қилинади. Паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорлиги ҳақидаги ҳужжат шахсан кўрсатилади.

Тест синовлари қуйидаги предметлар блоклари бўйича ўтказилади:

Табиий фанлар, математика, она тили.

Технологик жараёнлар ва ишлаб чиқаришни автоматлаштириш, кимё-ўрмончилик тармоқларида бошқариш ва иқтисоди мутахассисликларига кирувчилар математика, табиий фанлар ва она тилидан тест синовларини топширадилар.

Умумтаълим фанлар бўйича тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан ишдан ажралмаган ҳолда ўқиш шаклига киришда 26 июлда, кундузги бўлимга — 31 июлда бир кунда бўлиб ўтади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига талабалар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан абитуриентларни тест синовларида тўплаган баллари асосида ўтказилади.

Олийгоҳга талабалар Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993-94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақида Низом» асосида қабул қилинади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 1-уй, 33 хона.

Маълумот учун телефонлар: 56-68-86.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ЙЎЛДОШ ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ НИШОНЛИ ТОШКЕНТ
ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИГА 1993/94 ЎҚУВ ЙИЛИГА
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА:

— Тўқимачилик, енгил саноат ва маиший хизмат кўрсатиш машина ва аппаратлари;
— Табиий толалар ишлаб чиқариш технологияси ва жиҳозлари;
— Табиий ва кимёвий толаларни йигириш;
— Газмол ва трикотаж технологияси;
— Тикув маҳсулотларининг технологияси ва конструкциялаш;
— Чарм маҳсулотларининг технологияси ва конструкциялаш;
— Пардозлаш корхоналарининг кимёвий технологияси ва ускуналари;
— Матбаа ишлаб чиқариш технологияси;
— Тўқимачилик ва енгил саноат иқтисоди ва уни бошқариш;

КЕЧКИ БЎЛИМГА:

— Тўқимачилик, енгил саноат ва маиший хизмат кўрсатиш машина ва аппаратлари;
— Табиий ва кимёвий толаларни йигириш;
— Газмол ва трикотаж технологияси.

СИРТҚИ БЎЛИМГА:

— Табиий толалар ишлаб чиқариш технологияси ва жиҳозлари;
— Табиий ва кимёвий толаларни йигириш;
— Газмол ва трикотаж технологияси;
— Тикув маҳсулотларининг технологияси ва конструкциялаш;
— Матбаа ишлаб чиқариш технологияси;
— Тўқимачилик ва енгил саноат иқтисоди ва уни бошқариш.

АНДИЖОН ФИЛИАЛИДА

Кундузги бўлимга: — тўқимачилик, енгил саноат ва маиший хизмат кўрсатиш машина ва аппаратлари;
— газмоллар ва трикотаж технологияси;
— тикув маҳсулотлари технологияси;
— чарм маҳсулотлари ишлаб чиқариш технологияси;
— пардозлашнинг кимёвий технологияси:

Сиртқи бўлимга: — тўқимачилик, енгил саноат ва маиший хизмат кўрсатиш машина ва аппаратлари;
— газмол ва трикотаж технологияси;
— тикув маҳсулотлари технологияси;
— чарм маҳсулотлари ишлаб-чиқариш технологияси.

МАРҒИЛОН УМУМТЕХНИКА ФАКУЛЬТЕТИДА:

Кечки бўлимга: — тўқимачилик, енгил саноат ва маиший хизмат кўрсатиш машина ва аппаратлари;
— табиий ва кимёвий толаларни йигириш;
— газмол ва трикотаж технологияси.

Институтга қабул Давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993/94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси Олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул тартиби ва қоидалари ҳақидаги Низом» асосида амалга оширилади.

Ҳужжатлар 20 июндан 15 июлгача қабул қилинади, Абитуриентлар учун консультациялар 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан институтнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади:
— ўрта ёки ўрта махсус маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асл нусхаси);
— 086/У шаклидаги тиббиёт маълумотномаси;
— 3×4 см ўлчамли 6 та фотосурат.

Булардан ташқари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишга кирувчилар меҳнат дафтарчасидан кўчирма тақдим этадилар.

Паспорт ва ҳарбий ҳужжат абитуриент томонидан шахсан кўрсатилади.

Умумтаълим фанлари — математика, табиий фанлар ва она тили бўйича тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан 26 июлдан ишдан ажралмаган ҳолда ўқиш шаклига кирувчилар учун, 31 июлда кундузги бўлимга кирувчилар учун бир кунда ўтказилади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига абитуриентлар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан ўтказилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Горбунов кўчаси 5-уй.

Маълумот учун телефон: 53-36-66.

ТАШКИЛОТЛАР, ВАЗИРЛИКЛАР, САВДО МУАССАСАЛАРИ, ҚЎШМА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Архитекторлар уюшмасининг кўргазмалар залида 21—26 июнь кунлари Ҳиндистон Республикасида ишлаб чиқарилган молларнинг савдо кўргазмаси ўтказилади. Унда сиз ҳинд фирмалари билан контрактлар, шартномалар, қўшма корхоналар тузиш имкониятига эга бўласиз.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 7-уй.

ҚЎРГАЗМАГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

Бошқарув идоралари ва корхоналарнинг раҳбарлари ва ҳуқуқшунослар диққатига!

Бошқарув идоралари ва корхоналардаги ҳуқуқий хизмат ходимларини қайта ўқитиш Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Жумҳурият ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида, қуйидаги манзилда ўтказилади:

700019, Тошкент шаҳри, Себзор, 1-уй.
Мурожаат учун телефонлар:
40-19-26, 40-44-04, 40-50-02, 40-19-63

Навбатчи муҳаррир — Т. Долиев, навбатчи — Р. Жумаев.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Абдунаби БОЙҚУЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЕЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—131. 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди: 21.00.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6